

ORDU TİCARET BORSASI

Ordu Ticaret Borsası

ARICILIK

ORDU TİCARET BORSASI

EYLÜL 2013

Ordu Ticaret Borsası

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM

- GİRİŞ.....3

II. BÖLÜM

- DÜNYA'DA ARICILIK.....5
- TÜRKİYE'DE ARICILIK.....8
- ORDU İLİNDE ARICILIK.....13

III. BÖLÜM

- BAL İTHALATI VE İHRACATI.....18
 - Arıcılığın Ülke Ekonomisine Katkısı22
 - Arıcılık Teşvikleri.....23

IV. BÖLÜM

- ARICILIĞIN SORUNLARI
 - Genel Yapısal Sorunlar.....25
 1. Türkçe Kaynak Sayısının Yetersizliği
 2. Danışmanlık Hizmeti Verecek, Kurumsallaşmanın Bulunmaması
 3. Standardizasyon ve Standartlara Uygunluk Sorunları
 4. Pazarlama İle İlgili Sorunlar
 5. Arıcılıkla İlgili Yasal Düzenlemeler Sorunu
 6. Küresel Isınmanın Ortaya Çıkardığı Olumsuzluklar ve Sigorta Müessesesi
 - Sektöre Yönelik Öznel Sorunlar.....28
 1. Gezgin Arıcıların Yaşadığı Sorunlar
 2. Hastalık, Parazit ve Zararlılar İle Mücadelede Yaşanan Sorunlar
 3. Damızlık Ana Arı Üretimi İle İlgili Sorunlar
 4. Eğitim Sorunu
 5. Petekli Ballardaki Temel Peteklerin sağlık koşullarına uygunsuzluğundan kaynaklanan sorunlar

V. BÖLÜM

- GENEL DEĞERLENDİRME.....34

ARICILIK VE BAL ÜRETİMİ

I.BÖLÜM

GİRİŞ

Arıcılığın tarihçesi insanlığın mağaralarda yaşadığı ilk çağa dayandığı rivayet edilmektedir. M.Ö. 7000 yıllarına ait mağara resimleri ile fosiller bu tezi doğrulamaktadır. İlk insanlar ağaç kovuklarında ve taş aralarında yuvalanan arıları öldürerek ballarından faydalanma yoluna gitmişlerdir.

Kovan olarak önce ağaç ve taş kovukları kullanılırken zaman içerisinde gelişerek bu günkü halini almıştır. Gerçek anlamda arıcılık insanların ağaç veya taş kovuğuna yuva yapan arıları öldürmeden ballarının bir kısmını almaya, bir kısmını da kovan da bırakmaya başlaması ile ortaya çıkmıştır.

Arıcılık Orta-Doğu'da ortaya çıkmış olup M.Ö. 1300 yıllarında hüküm sürmüş Hititlere ait Boğazköy'deki taş yazıtlarda arılardan bahsediliyor olması o dönemlerde Anadolu'da arıcılığın bilindiği hususunda fikir vermektedir.

Arıcılık ilkel koşul ve anlayıştan günümüz modern koşul ve anlayışına gelene kadar çeşitli aşamalardan geçmiştir. Günümüz arıcılığına gelene kadar yaşanan süreç veya arıcılığın kronolojisi de şu şekildedir;

- 1787 yılında ana arının havada çiftleştiği tespit edildi.
- 1845 yılında arı üreme biyolojisinin izahı yapıldı.
- 1851 yılında çerçevesi fenni kovan keşfedildi.
- 1857 yılında temel petek kalıpları bulundu.
- 1865 yılında bal süzme makinesi icat edildi.
- 1882 yılında larva transfer yöntemiyle ana arı yetiştirme tekniği keşfedildi.
- 1926 yılında ana arılardan yapay dölleme yolu bulundu.

Günümüzde artık “*Teknik Arıcılık*” rağbet görmektedir. Teknik Arıcılık arıları kullanabilme ve yönetebilme sanatı olarak tanımlanabilir. Teknik arıcılıkta bilgi ve tecrübe çok önemli olup, ikisinin aynı anda kullanılması amaca daha etkin ulaşılmasını sağlamaktadır. Bilgi ve tecrübe olmadan sıradan arıcılık yapmak bile mümkün değildir. Bilgi ve tecrübeden yoksun olarak yapılacak arıcılık neticesinde de kazanç yerine kaynak israfı elde edilmiş olunacaktır. Arıcılığa başlarken, bölge, iklim şartları, bitki örtüsü çok iyi analiz edilmeli arıcılık için uygunluğu bilindikten sonra faaliyete başlanmalıdır.

Ordu Ticaret Borsası

Arıcılık; özellikle gelir durumu düşük, az topraklı veya topraksız orman içi veya orman kenarı köylere gelir sağlaması açısından önemli bir tarımsal faaliyettir. Ayrıca fazla sermaye ve işgücü gerektirmemesi aynı zamanda herkesin yapabileceği, aile işgücünün en iyi değerlendirilebileceği kısa zamanda gelir getirebilen bir uğraşı olması bakımından da sosyo-ekonomik bir önem taşımaktadır.

Arıcılığı önemli kılan sebepler şu şekilde sıralanabilir:

- Az sermayeli tarımsal ekonomik faaliyet olması,
- Çiftçiye ana ve/veya ek gelir kaynağı sağlaması,
- Yüksek besin içerikli gıda üretimine katkı sağlaması,
- Alternatif tıbbi uygulamalar,
- İşlenmeyen tarımsal alanların değerlendirilmesi,
- Polinasyona katkı sonucu çevresel sürdürülebilirlik.

Türkiye; bal veriminin yüksekliği, geniş flora sahaları, yıl boyunca çiçeklenme için uygun mevsimleri, topoğrafik yapısı, narenciye ve badem gibi yaygın meyve türleri, ayçiçeği ve pamuk gibi endüstriyel bitkileri, yüksek yaylaları, çayır-meraları, yem bitkileri ve bakliyat sahaları, kestane, akasya, ıhlamur, iğde, okaliptüs, orman gülü gibi çok değişik türde ağaç ve muhtelif makilikleri ve çam ormanları sebebiyle arıcılık için gerekli olan doğal kaynaklar yönünden son derece şanslı bir ülkedir. Böylesine bir flora zenginliğine sahip olunması da bal çeşiti ve miktarı açısından çok önemlidir. Bu coğrafi özelliklerden dolayı arıcılık; Anadolu'nun en eski ve en yaygın üretim etkinliklerinden biri olmuştur.

Ordu ilinde arıcılığın tarihine gidildiği zaman M.Ö. 400 yıllarına kadar inilebilmektedir. Eski Yunan kaynaklarında “On binlerin dönüşü” olarak tabir edilen ve seferden dönen Yunan askerlerini anlatan hikâyelerde Doğu Karadeniz’de Ordu civarında konaklayan Yunan Ordusunun burada yedikleri baldan zehirlenerek, iki gün şuur kaybı yaşadıklarından bahsedildiği görülmektedir. Bu olay Aristo, Dioskoniden, Strabo ve Pilius gibi devrin önde gelen filozoflarının eserlerinde de aynen anlatılmaktadır. Keza yöremizde bolca yetişen “Orman Gülü”nün çiçekleri “Deli Bal” olarak tabir edilen bal türünü ortaya çıkartır ki; bu baldan yiyenler zehirlenerek, şuurlarını kaybedebilmektedirler.

Fatih Sultan Mehmet ve Evliya Çelebi'nin de yöremize geldiklerinde yedikleri “deli baldan” zehirlendikleri belgelerde yazmaktadır. Evliya Çelebi'nin ünlü Seyahatnamesinde Ordu yöresinde yediği baldan zehirlendiğinden bahsedilmektedir.

1455 yılından sonra ilkel kovan sayısında önemli artış olmuş ve arıcılık Ordu ekonomisinde önemli bir yer tutmaya başlamıştır. 1980'den sonra da kovan sayısındaki artışla birlikte kalite ve verimlilikteki iyileşme Ordu'yu arıcılıkta bir merkez haline getirmiştir.

Osmanlı kaynakları incelendiğinde baldan alınan vergilerden bahsedildiği görülecektir. Öşr-asel (Bal vergisi), Öşr-i kovan (Kovan vergisi) tabirleri dönemin devlet gelirleri arasında sayılmaktadır.

II.BÖLÜM

DÜNYA'DA ARICILIK

Arıcılık tüm dünyada yapılan bir tarımsal faaliyettir. 2011 yılı FAO verilerine göre dünyada toplam 37.863.019 arı kovana ile 1.636.398,98 ton bal üretilmektedir. Kovana başına bal verimi ise 43,21 kg'dır.

Dünyada üretilen balın %25'i ticarete konu olmakta ve dış satımın %90'ı, 20 bal üreticisi ülkeden yapılmaktadır.

Yıllar itibariyle dünyadaki toplam kovana sayısı, üretim ve verimlilik aşağıdaki gibidir.

YILLAR	TOPLAM KOVANA SAYISI	ÜRETİM MİKTARI (TON)	KOLONİ BAŞINA BAL VERİMİ (KG)
2000	29.159.534	1.254.830,10	43,03
2001	29.711.072	1.268.619,40	42,69
2002	30.019.974	1.289.695,80	42,96
2003	30.544.525	1.321.825,50	43,27
2004	31.293.913	1.362.632,90	43,54
2005	31.934.569	1.419.072,30	44,43
2006	34.663.237	1.515.736,60	43,72
2007	34.531.736	1.477.709,40	42,79
2008	35.645.311	1.545.045,40	43,34
2009	36.447.900	1.533.805,65	42,08
2010	37.604.966	1.555.980,29	41,37
2011	37.863.019	1.636.398,98	43,21

Kaynak: FAO

Dünyada en çok bal üretilen ülke Çin'dir. Çin 8.850.000 kovana ile 446.089 ton bal üretmektedir. Kovana başına bal verimi 50,40 kg ile dünya ortalamasının üzerindedir. FAO'da mevcut olan verilere göre arı kovana sayısı bakımından Hindistan 11.500.000 tane ile dünyada 1. sırada olmasına rağmen üretim miktarı bakımından 6. sıradadır. Bu yönüyle ele alındığında Hindistan'ın verimlilik konusunda ciddi bir sorun yaşadığı görülmektedir.

Ordu Ticaret Borsası

FAO 2011 verilerine göre bal üretim miktarları bakımından ilk on beş ülke sıralaması aşağıdaki gibidir.

SIRA	ÜLKE ADI	TOPLAM KOVAN SAYISI	ÜRETİM MİKTARI (TON)
1	ÇİN	8.850.000	446.089
2	TÜRKİYE	6.011.330	94.245
3	UKRAYNA	-	70.300
4	ABD	2.491.000	67.000
5	RUSYA	-	60.010
6	HİNDİSTAN	11.500.000	60.000
7	ARJANTİN	-	59.000
8	MEKSİKA	-	57.783
9	ETİYOPYA	-	53.675
10	İRAN	3.500.000	47.000
11	BREZİLYA	-	41.578
12	KANADA	617.264	35.520
13	TANZANYA	-	34.100
14	İSPANYA	2.400.000	34.000
15	ALMANYA	-	25.831

Kaynak: FAO

Dünya'da kovan başına ortalama bal üretimi 43,2 kg olup, diğer birkaç ülkede ortalama verimlilik aşağıdaki gibidir;

ÜLKELER	KOVAN BAŞINA ORTALAMA BAL ÜRETİMİ (KG)
KANADA	57,54
ÇİN	50,40
ABD	26,89
TÜRKİYE	15,67
İSPANYA	14,16
İRAN	13,42
HİNDİSTAN	5,21

Kaynak: FAO

Ülkelere göre verimlilik incelendiğinde Kanada ve Çin'deki kovan başına bal üretimi dikkat çekicidir. Türkiye ise bal üretim miktarı bakımından 2. sırada olmasına rağmen kovan başına 15,67 kg bal üretimi ile dünya ortalamasının çok altındadır.

Dünyada en çok bal ithal eden ülkeler; ABD, Almanya, Japonya, İngiltere, Fransa, Belçika, İspanya, Endonezya, İtalya, Suudi Arabistan ve diğer Avrupa ülkeleridir. Bunlar arasında ABD'nin sadece ithalatı Türkiye'nin üretiminden fazladır.

Bal üretimi, bal mumu, arı sütü, polen, propolis gibi bal ürünlerinin de üretim ve ticaretini gündeme getirmiştir.

Gelişmiş ülkelerde arıcılıktan, bal ve bal ürünleri elde etmenin yanında diğer tarımsal faaliyetlere katkı sağlamak amacıyla da faydalanılmaktadır. Sürekli çiçekten çiçeğe konan arılar tozlaşmaya da etki etmektedirler.

Arıcılık, doğa ve çevreye zarar vermeden yapılabilen tarımsal üretim şekillerinden birisidir. Bu çerçevede, arıcılık geleceğin en önemli sürdürülebilir tarım faaliyetlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

TÜRKİYE'DE ARICILIK

Türkiye arı kolonisi varlığı ve bal üretimi bakımından Dünya'da çok önemli bir yere sahiptir. Ülkenin topoğrafik ve iklim yapısı nedeniyle de oldukça yüksek bir potansiyele sahiptir. Bitki çeşitliliği bakımından da çok zengin bir yelpazeye sahip olup, bunların yaklaşık %40'ı endemiktir. Ayrıca, ülkemiz hiçbir ülkede olmayan arı genetik çeşitliliğine sahiptir. Yapılan çalışmalar sonucunda Türkiye'de beş ayrı arı ırkı tespit edilmiş olup bunlar: *A. m. anotolica*, *A .m. causica*, *A .m. carnica*, *A .m. syriaca* ve *A .m. meda* dır. Bal verimi yüksek olan ülkelerde bile bu çeşitliliğe rastlamak güçtür. Buna rağmen koloni başına bal verimi dünya ortalamasının altındadır ve bu sebepten dolayı dünya bal ticaretinde henüz yeteri kadar söz sahibi değildir.

Arıcılığın, istihdama olan katkısı ve polinasyon yolu ile çevresel sürdürülebilirlik açısından önemi dikkate alındığında ihmal edilmemesi ve desteklenmesi gereken bir tarımsal faaliyet olduğu açıkça görülmektedir. Bu manada, kaliteli ve yeterli düzeyde ana arı üretimi, yörelere uygun genotiplerin tespiti ve ürün standardı konusunda araştırmaların yapılması, AR-GE çalışmalarına azami özenin gösterilmesi, araştırmacı teknik eleman yetiştirilmesi gereken ve gelişen bir sektördür.

FAO'nun 2011 yılı verilerine göre dünyada bal üretimi 1.636.398,98 ton olarak gerçekleşmiş olup; Türkiye, 6.011.330 kovan sayısı ile yaklaşık dünyanın %16 kovanına sahip olmasına rağmen, 94.245 ton ile dünya üretiminden yaklaşık %5,7 oranında pay alarak 2. sıradadır.

Yıllar itibariyle Türkiye'nin bal ve balmumu üretim miktarı

Yıl	Köy sayısı	Yeni kovan sayısı	Eski kovan	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)	Koloni Başına Bal verimi (kg)
2003	22.110	4.098.315	190.538	4.288.853	69.540	3.130	16,21
2004	22.133	4.237.065	162.660	4.399.725	73.929	3.471	16,80
2005	22.550	4.432.954	157.059	4.590.013	82.336	4.178	17,94
2006	22.305	4.704.733	146.950	4.851.683	83.842	3.484	17,28
2007	21.560	4.690.278	135.318	4.825.596	73.935	3.837	15,32
2008	21.093	4.750.998	137.963	4.888.961	81.364	4.539	16,64
2009	21.469	5.210.481	128.743	5.339.224	82.003	4.385	15,36
2010	20.845	5.465.669	137.000	5.602.669	81.115	4.148	14,48
2011	21.131	5.862.312	149.020	6.011.332	94.245	4.235	15,68
2012	21.307	6.191.232	156.777	6.348.009	89.162	4.222	14,05

Kaynak: TÜİK

Türkiye’de 2007 yılında, yanlış arıcılık uygulamaları, hastalıklar ve değişen iklim koşulları nedeni ile kitlesel arı ölümleri gerçekleşmiştir. Bu durumun sonucu olarak, 2006 yılında 83.842 ton olan bal üretimimiz, 2007 de yaklaşık 10.000 ton azalarak 73.935 tona düşmüştür. TÜİK verilerine göre 2012 yılında üretimimiz 89.162 ton olarak gerçekleşmiştir. Kovan sayısına bakıldığında ise yıllar itibariyle sürekli artış göstermektedir. Verimlilik incelendiğinde, kovan sayısındaki artış bal üretiminden fazla olduğundan dolayı düştüğü gözlemlenmiştir. 2007 yılında bir kovandan elde edilen bal 15,32 kg iken 2012 yılında yaklaşık 1-1,5 kg azalarak 14,05 kg’a inmiştir.

Ülkemizde arıcılık devlet politikalarıyla geliştirilememiş, daha çok bu işe gönül verenlerin çabalarıyla bir noktaya gelebilmiştir. Bu gün Ordu’da bulunan “*Arıcılık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü*” bu konuda araştırmalar ve çalışmalar yapmakla birlikte projeler üretmektedir. Şuan yürütülmekte olan 7 bakanlık projesi, 1 TÜBİTAK ve 1 tane AB projesi mevcuttur.

2012 yılı itibariyle il bazında kovan sayısı, bal ve balmumu üretim miktarı aşağıdaki gibidir.

Sıra	İl Adı	Köy sayısı	Yeni kovan sayısı	Eski kovan	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
1	Ordu	455	487.091	123	487.214	11.457,65	220,318
2	Muğla	348	709.649	1.300	710.949	10.765,26	570,537
3	Adana	330	425.564	2.495	428.059	8.320,71	450,376
4	Mersin	288	213.490	1.031	214.521	3.159,48	205,588
5	Aydın	262	208.008	542	208.550	2.907,30	114,495
6	İzmir	352	180.924	1.093	182.017	2.873,02	150,377
7	Balıkesir	499	139.530	1.095	140.625	2.485,45	73,363
8	Sivas	925	200.930	1.599	202.529	2.363,67	130,055
9	Antalya	493	194.368	820	195.188	2.354,77	152,533
10	Denizli	206	90.770	0	90.770	1.633,86	68,076
11	Bingöl	158	93.985	967	94.952	1.523,10	22
12	Siirt	145	57.709	31.864	89.573	1.350,42	24,467
13	Hakkari	81	118.328	4.975	123.303	1.296,04	31
14	Şanlıurfa	169	60.113	1.083	61.196	1.281,26	12,961
15	Trabzon	479	128.196	535	128.731	1.246,66	99,131
16	Erzurum	579	118.888	883	119.771	1.186,25	62,768
17	Samsun	583	74.605	1.681	76.286	1.185,39	69,276
18	Diyarbakır	188	72.778	2.215	74.993	1.178,24	39,371

ORDU TİCARET BORSASI

Ordu Ticaret Borsası

19	Giresun	457	85.607	295	85.902	1.086,20	73,682
20	Hatay	187	79.272	821	80.093	1.074,18	61,14
21	Erzincan	339	73.520	538	74.058	1.073,55	45,157
22	Elazığ	386	96.400	296	96.696	1.070,12	104,077
23	Çanakkale	423	55.284	2.057	57.341	1.048,46	55,284
24	Van	120	53.017	8.916	61.933	991,636	83,214
25	Osmaniye	107	81.189	190	81.379	916,54	48,755
26	Konya	311	75.295	2.628	77.923	911,06	63,942
27	Kahramanmaraş	290	72.927	1.870	74.797	905,356	27,735
28	İstanbul	186	55.843	812	56.655	791,009	29,746
29	Bursa	444	63.165	1.886	65.051	769,811	27,15
30	Artvin	287	79.153	2.957	82.110	762,584	55,634
31	Tunceli	257	52.582	148	52.730	722,486	34,614
32	Ağrı	155	29.442	0	29.442	660,93	4,277
33	Karaman	92	43.801	643	44.444	656,521	49,132
34	Kırklareli	193	35.407	10.850	46.257	652,538	29,637
35	Edirne	233	45.430	2.944	48.374	647,715	16,016
36	Rize	324	82.559	2.630	85.189	645,126	35,721
37	Malatya	365	79.145	5.514	84.659	639,999	30,469
38	Manisa	415	70.408	1.655	72.063	637,141	32,839
39	Tokat	497	35.738	497	36.235	626,397	32,529
40	Mardin	100	35.688	1.451	37.139	608,575	42,648
41	Kocaeli	157	47.923	364	48.287	576,267	56,79
42	Tekirdağ	209	45.158	1.722	46.880	570,427	11,086
43	Ankara	585	64.893	2.775	67.668	555,558	17,175
44	Sakarya	246	54.063	1.432	55.495	549,24	45,58
45	Muş	112	26.855	950	27.805	537,485	32,778
46	Kayseri	190	42.573	1.435	44.008	518,942	19,693
47	Bitlis	210	62.997	15.868	78.865	514,48	57,71
48	Adıyaman	195	46.361	235	46.596	512,633	29,645
49	Burdur	134	48.490	1.347	49.837	505,109	26,657
50	Niğde	95	28.390	315	28.705	497,075	15

ORDU TİCARET BORSASI

Ordu Ticaret Borsası

51	Kastamonu	874	55.916	503	56.419	482,849	25,479
52	Düzce	210	36.124	40	36.164	456,541	28,04
53	Afyon	70	34.886	0	34.886	418,624	10,463
54	Kars	156	68.437	150	68.587	398,42	28,393
55	Gümüşhane	213	34.274	115	34.389	361,365	10,874
56	Bartın	265	25.446	141	25.587	348,524	15,998
57	Aksaray	163	23.020	144	23.164	327,22	1,296
58	Bayburt	89	27.743	0	27.743	310,134	25,251
59	Bolu	294	19.205	3.440	22.645	300,7	11,719
60	Zonguldak	298	38.727	165	38.892	287,97	33,187
61	Isparta	143	27.761	312	28.073	264,36	13,342
62	Yozgat	315	21.522	654	22.176	258,004	8,268
63	Yalova	46	18.231	610	18.841	240,57	33,557
64	Çorum	413	32.023	1.195	33.218	239,261	25,282
65	Karabük	256	19.162	60	19.222	229,391	5,065
66	Batman	101	28.331	1.738	30.069	228,974	11,788
67	Sinop	382	24.496	225	24.721	225,142	8,37
68	Çankırı	345	47.753	888	48.641	214,713	12,966
69	Amasya	245	14.944	265	15.209	193,82	11,695
70	Kütahya	288	15.989	1.133	17.122	190,226	10,031
71	Uşak	173	8.282	788	9.070	176,536	4,477
72	Eskişehir	151	16.890	656	17.546	159,405	5,392
73	Şırnak	74	27.126	2.080	29.206	157,51	60,95
74	Gaziantep	151	9.514	7.912	17.426	148,888	5,735
75	Kırıkkale	106	13.268	1.307	14.575	147,85	4,382
76	Ardahan	211	40.986	20	41.006	147,427	7,696
77	Iğdır	45	8.389	7	8.396	123,18	1,613
78	Bilecik	152	9.001	406	9.407	120,235	2,102
79	Nevşehir	125	12.231	537	12.768	112,057	5,1
80	Kırşehir	77	6.041	89	6.130	79,61	1,171
81	Kilis	35	2.013	855	2.868	9,075	0,207

Kaynak: TÜİK

Türkiye’de Bal ve Balmumu Üretimini Bölgesel Dağılımı

İl Adı	Köy sayısı	Yeni kovan sayısı	Eski kovan	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
Ege	2.114	1.318.916	6.511	1.325.427	19.601,96	961,295
Akdeniz	1.972	1.143.061	8.886	1.151.947	17.500,49	986,126
Doğu Karadeniz	2.215	896.880	6.655	903.535	15.559,58	495,36
Ortadoğu Anadolu	1.689	583.309	37.634	620.943	7.295,34	395,862
Güneydoğu Anadolu	1.158	339.633	49.433	389.066	5.475,58	227,772
Batı Marmara	1.557	320.809	18.668	339.477	5.404,59	185,386
Orta Anadolu	1.996	347.975	6.080	354.055	4.304,42	184,965
Batı Karadeniz	4.158	368.810	5.620	374.430	4.033,45	239,847
Kuzeydoğu Anadolu	1.574	367.405	1.598	369.003	3.899,89	175,155
Doğu Marmara	1.700	264.602	8.834	273.436	3.172,77	210,33
Batı Anadolu	988	183.989	6.046	190.035	2.123,14	130,249
İstanbul	186	55.843	812	56.655	791,009	29,746

Kaynak:TÜİK

Arıcılıkta Ege ve Karadeniz’in öne çıkıyor olmasında ilk faktör hiç şüphe yok ki ekonomik gerekliliklerdir. Özellikle Karadeniz’de tek ürüne bağımlı agrokültürel yapı zaman içinde geçim haddini idame ettiremez hale gelince alternatif üretim biçimleri gündeme gelmiştir. İşte tam bu noktada ekolojiye en uygun işgal konusu tercih edilmiştir. Başta flora yapısı olmak üzere diğer doğal şartlar da gözetilerek bu bölgelerde arıcılığın geliştiği görülmektedir.

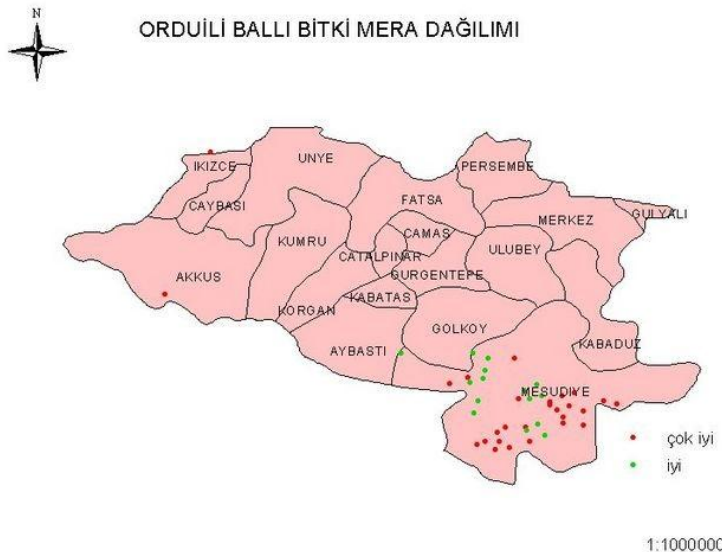
Türkiye’de üretilen balın yaklaşık %55’i Ordu, Muğla, Adana, Mersin, Aydın, İzmir, Balıkesir, Sivas, Antalya ve Denizli’deki arıcılar tarafından üretilmektedir. Ayrıca bu sıralama en fazla bal üreten en az üretere doğru yapılmış bir sıralamayı da içermektedir.

ORDU İLİNDE ARICILIK

Ordu ilinde 1940'lı yıllara kadar sadece ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ilkel kovanlarla yapılan arıcılık, 1960 yılından sonra modern kovanlarla, gezginci olarak yapılmaya başlanmıştır.

İlimizin en önemli gelir kalemi şüphe yok ki, Türkiye istihsalinin yaklaşık %30'una sahip olduğumuz “*Fındık*” tır. Fındıktan sonra en çok gelir getiren tarımsal kökenli iştiğal konusu ise “*Arıcılık*” tır. Ordu'nun florası arıcılık açısından zengin değildir. Ancak Türkiye florasını değerlendirerek yola çıkan Ordulu gezginci arıcular arıcılığı, Ordu ekonomisine fındıktan sonra ikinci sırada gelir getiren tarımsal bir faaliyet olarak yapmaya başlamışlar ve Ordu'yu Türkiye de bal üretiminde 1. sıraya yerleştirmişlerdir. Ordu ilinin balı bitki mera dağılım haritası aşağıda verilmiştir.

Arıcılık, özellikle kırsal kesimlerde yaşayanlar için iyi bir gelir kalemidir. Tarımsal üretimi ve geliri çoğunlukla fındığa dayalı ilimizin her ilçesinde bal üretimi yapılabilmektedir. Bal üretiminin % 80'den fazlasını gezginci arıcılar gerçekleştirmektedir. Balın üretildiği coğrafya gezginci arıcıların tercihinine bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir.

Bir koloniden daha fazla ürün alabilmek ve bitkilerde tozlaşmayı sağlamak amacıyla kovanların bir yerden başka bir yere taşınmasına "gezginci" (seyyar) arıcılık denir. Arıcılık yapılan bölgede çiçeklenmesi kısa süren az sayıda ballı bitki varsa gezginci arıcılık yapıp kovanları nektar ve polen kaynakları yönünden zengin başka yerlere taşımak gerekir. Gezginci arıcılık sayesinde değişik zamanlarda değişik bitkilerden yararlanılarak daha çok ürün almak mümkündür. Kovanların taşınması ilkbahar sonu ve yaz başlangıcında sahil ve ovalardan yüksek yaylalara; yaz sonu ve sonbaharda ise çam ve sahil bölgelerine olur.

Türkiye'de ilk kez Ordu Arıcılık Araştırma Enstitüsü ve Ordu Valiliği İl Özel İdaresi tarafından 2005 yılında geliştirilen ve uygulama sonucunda başarı sağlanan Mobil Arıcılık Sistemi (MAS), 2009 yılında üretilmeye başlanmıştır. Bu sistem sayesinde gezginci arıcılar tarafından büyük sorun olan, nakil işlemlerindeki kovan taşıma, baraka kurma ve konaklamada büyük kolaylık sağlanmaktadır. Mobil arıcılık sistemi üzerinde bal süzme ünitesi, depolama tankları mevcut olup üreticilerin bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde dizayn edilmiştir.

Mobil Arıcılık Sistemi (MAS)

Ordu Ticaret Borsası

Yıllar itibariyle Ordu ilindeki bal üretimi

Yıl	Köy sayısı	Yeni kovan sayısı	Eski kovan	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)	Koloni Başına Bal verimi (kg)
2000	513	343.468	40	343.508	10.351,83	1.626,72	30,14
2001	443	329.432	40	329.472	9.438,52	500,075	28,65
2002	580	320.821	243	321.064	9.818,704	315,178	30,58
2003	574	315.626	203	315.829	8.549,075	343	27,07
2004	589	318.623	0	318.623	10.195,936	339,864	32
2005	528	323.838	0	323.838	8.906,33	412,148	27,50
2006	505	333.437	0	333.437	9.584,236	290,26	28,74
2007	471	343.054	0	343.054	9.817,76	314,928	28,62
2008	467	323.901	0	323.901	9.203,19	181,884	28,41
2009	480	406.204	230	406.434	9.644,69	176,051	23,73
2010	502	436.142	140	436.282	10.380,34	197,951	23,79
2011	448	458.037	236	458.273	11.820,23	212,834	25,79
2012	455	487.091	123	487.214	11.457,65	220,318	23,52

Kaynak: TÜİK

Ordu ilinde 455 köyde 5.000 aile tarafından toplam 487.214 adet kovanla arıcılık yapılmakta olup bu faaliyetten 11.457,65 ton bal ve 220,318 ton bal mumu elde edilmektedir. İlimizde, gerek hayvansal üretim içerisindeki yeri bakımından gerekse pazarlanan hayvansal ürünler içerisindeki yeri bakımında bal ve balmumunun ürün değeri % 50'yi bulmaktadır.

Kovan sayısı bakımından Muğla, 710.949 kovan ile Türkiye'de 1. sırada iken Ordu Muğla ilinden 223.735 az kovana sahip olmasına rağmen Türkiye üretiminde 1. sıradadır. Başka bir ifadeyle Türkiye'de en çok bal Ordulu arıcılar tarafından üretilmektedir.

Ordu ilindeki verimlilik incelendiğinde Türkiye ortalamasından yüksek fakat Dünya ortalamasından çok düşük olduğu görülmektedir. Bu yönüyle ele alındığında verimlilik konusunda dünya ölçeğinde sorun yaşadığımız görülmektedir.

İlçelerimiz itibariyle kovan sayısı, bal ve balmumu üretim miktarları aşağıdaki gibidir.

Sıra	İlçe Adı	Köy sayısı	Yeni kovan sayısı	Eski kovan sayısı	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
1	Ulubey	38	78.429	0	78.429	2.100,00	43,826
2	Merkez	70	73.000	65	73.065	2.041,00	71,3
3	Gürgentepe	27	63.800	0	63.800	1.595,00	0,99
4	Perşembe	44	54.917	0	54.917	1.482,76	19,5
5	Gölköy	21	52.158	0	52.158	1.400,00	3,9
6	Kabataş	11	33.052	0	33.052	661	7,2
7	Çatalpınar	15	36.000	0	36.000	648	3,6
8	Ünye	33	36.191	0	36.191	542,865	14,475
9	Fatsa	67	28.250	0	28.250	423,75	25,3
10	Çamaş	14	9.027	0	9.027	153,459	9,027
11	Gülyalı	12	3.420	0	3.420	119,7	11,97
12	Kabadüz	8	4.300	0	4.300	80	1,6
13	Aybastı	8	2.917	0	2.917	78,759	1,52
14	Kumru	10	5.140	18	5.158	50	2,1
15	İkizce	25	2.620	40	2.660	28,82	0,005
16	Mesudiye	8	1.723	0	1.723	27,855	1,25
17	Akkuş	15	820	0	820	11,48	1,64
18	Çaybaşı	25	967	0	967	9,6	0,84
19	Korgan	4	360	0	360	3,6	0,275

Kaynak: TÜİK, 2012

Ordu ili Türkiye arı varlığının % 7,67'sine sahip olup, Türkiye bal üretiminin % 12,85'ini gerçekleştirmektedir. Ancak ilimizdeki arıcıların %80'inin gezginci arıcı olduğu dikkate alınarak üretim miktarının “Ordu'dan sağlanıyor” gibi yanlış bir yargıya varılmamalıdır.

Türkiye’de ortalama olarak koloni başına bal verimi 14-15 kg iken, Ordu’da koloni başına bal verimi 25-30 kg düzeyine çıkabilmektedir. Haliyle ilimizde kovan başına ortalama verim hem dünya ortalamasından düşük, Türkiye ortalamasından yüksektir. İlde hem koloni sayısı hem de bal üretimi bakımından sırasıyla Ulubey, Merkez, Gürgentepe, Perşembe ve Gölköy ilçeleri ilk 5 sırada yer almaktadır.

Ordu Ticaret Borsası

2007 yılında Ordu Ticaret Borsası'nın Kotasyonuna dahil edilmiş olan "Bal" aynı zamanda arıcılık ile ilgili tüm üretim materyallerinin ticari olarak alım satımının kayıt altına alınması anlamına gelmektedir. (01.01.2007 / 31.12.2012) Ordu Ticaret Borsası'nda işlem gören arıcılık ürünleri nev'i ve işlem miktarı ile işlem hacmi verileri de aşağıdaki gibidir.

NEV'İ	İŞLEM MİKTARI	İŞLEM HACMİ (TL)
BAL	940.307 kg	6.253.846,70
PETEK BAL	6.905 kg	74.703
PETEK ARI KOVANI	10.835 adet	1.077.681
ANA ARI	6.150 adet	39.100

BAL İHRACATI	20.800 kg	-
PETEK BAL İHRACATI	99.200 kg	-

Kaynak: OTB

2012 yılı itibariyle (01.01.2012 / 31.12.2012) Ordu Ticaret Borsası'nda işlem gören arıcılık ürünleri nev'i ve işlem miktarı ile işlem hacmi verileri de aşağıdaki gibidir.

NEV'İ	İŞLEM MİKTARI	İŞLEM HACMİ (TL)
BAL	221.442 kg	1.848.110,20
PETEK BAL	2.575 kg	56.650
ANA ARI	1.000 adet	8.000

BAL İHRACATI	20.800 kg	-
PETEK BAL İHRACATI	43.520 kg	-

Kaynak: OTB

III.BÖLÜM

BAL İTHALATI VE İHRACATI

Dünyada en çok bal ithal eden ülke ABD olup dünya ithalatından %23 oranında pay almaktadır. İthalat miktarı yaklaşık Türkiye üretimi kadar olan Almanya ise 2. sıradadır. Sadece bu iki ülkenin toplam bal ithalat miktarlarına bakıldığında 203.676 ton ile dünya ithalat miktarının %41,2'sini oluşturmaktadır. Bu ülkelere Japonya'yı da eklediğimizde üç ülkenin dünya bal ithalatı içindeki payları toplam ithalatın yaklaşık yarısı kadardır. Bu durum bal ihracatı için hedef pazar tespitinde sektör temsilcilerine önemli ipuçları sunmaktadır.

Ülkelere göre bal ithalat miktarları, 2010

ÜLKELER	İTHALAT (TON)
1- ABD	114.128
2- ALMANYA	89.548
3- JAPONYA	39.950
4- BİRLEŞİK KRALLIK	31.515
5- FRANSA	25.394
6- BELÇİKA	22.096
7- İSPANYA	17.712
8- ENDONEZYA	15.595
9- İTALYA	14.549
10- SUUDİ ARABİSTAN	12.809
11- HOLLANDA	10.090
12- POLONYA	9.180
13- MALEZYA	7.914
14- İSVİÇRE	7.893
15- AVUSTURYA	6.944
DİĞER ÜLKELER TOPLAMI	69.128
DÜNYA TOPLAMI	494.445

Kaynak: FAO

Ordu Ticaret Borsası

En fazla bal ihracatını yapan ülkeler Arjantin ve Çin olarak görülmektedir. Çin, dünya bal üretiminde lider olmasına rağmen dünya bal ihracatının yalnız %21,5'ini gerçekleştirmektedir. Arjantin ise dünya bal ihracatından %11,9 oranında pay almaktadır.

Ülkelere göre bal ihracat miktarları, 2010

ÜLKELER	İHRACAT (TON)
1- ÇİN	103.716
2 - ARJANTİN	57.317
3 - MEKSİKA	26.512
4 - HİNDİSTAN	22.649
5 - VİETNAM	22.544
6 - İSPANYA	21.756
7 - ALMANYA	20.527
8 - BREZİLYA	18.629
9 - BELÇİKA	18.304
10- KANADA	15.145
11- MACARİSTAN	13.901
12- MALEZYA	13.454
13- ROMANYA	11.016
14- ABD	11.004
15- ŞİLİ	8.623
DİĞER ÜLKELER TOPLAMI	97.052
DÜNYA TOPLAMI	482.149

Kaynak: FAO

Türkiye 2012 yılında ürettiği 89.162 ton balın ancak 1.263,375 tonunu ihraç etmiştir (TÜİK). Türkiye 1.263,375 tonluk bal ihracat miktarı ile bal ihraç eden ilk on beş ülke arasına girememiştir. Bu verilerden de anlaşılacağı gibi Türkiye üretim miktarıyla dünya ikincisi olmasına rağmen dünya bal ihracatında yaklaşık binde 2,5 / 3 gibi çok küçük bir paya sahiptir. Bu durumdan, Türkiye'de bal üretiminin büyük ölçüde iç tüketime yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye 2012 TÜİK verilerine göre 862.981 kg'ı süzme ve 400.394 kg'ı petekli bal olmak üzere toplamda 1.263.375 kg tabii bal ihraç etmiştir. Türkiye toplam bal üretiminin sadece %1,4'ünü ihraç edebilmektedir. 2007-2008 yıllarında küresel ısınmanın da etkisi ile gerçekleşen arı ölümleri, floranın olumsuz etkilenmesi gibi durumlar bal üretim miktarını düşürmüştür ve bu durum da ihracatı olumsuz yönde etkilemiştir. 2008 yılında bal fiyatı %50'den fazla artarak 3,2 \$'dan 5,8 \$'a çıkmıştır. 2008 yılından sonra bal üretimi az da olsa artmıştır fakat, üretilen balın iç tüketimi karşılayamama gibi bir durumun ortaya çıkmasının sonucu olarak ihracat miktarı 2006 yılı ve öncesine göre düşmüştür.

Ordu Ticaret Borsası

Yıllar itibariyle Türkiye'nin Tabii Bal İhracat / İthalat Miktarı ve Tutarı

Yıl	İhracat Miktarı (kg)	İhracat Dolar	İhracat Euro	İhracat TL	İthalat Dolar	İthalat Euro	İthalat TL
2012	1.263.375	6.006.545	4.645.269	10.798.351	872	687	1.576
2011	1.102.689	5.206.276	3.793.968	9.100.836	0	0	0
2010	1.264.609	5.810.517	4.332.707	8.738.952	2.258	1.680	3.342
2009	900.233	4.495.305	3.198.105	6.987.379	112.527	76.745	165.935
2008	397.265	2.286.010	1.576.564	3.031.860	4.002.465	2.555.080	5.066.869
2007	397.680	1.758.730	1.292.548	2.335.678	214.890	160.731	294.027
2006	1.916.234	5.499.251	4.449.263	7.689.527	126.301	101.142	167.527
2005	2.142.875	6.564.084	5.295.002	8.847.602	520.810	401.127	707.072
2004	5.685.646	16.329.349	13.136.297	23.205.729	639.020	527.121	896.933
2003	14.980.385	37.089.550	33.247.852	56.795.991	1.211.637	1.087.063	1.834.326
2002	16.348.730	32.834.738	33.357.991	52.884.880	689.844	731.258	1.033.908
2001	4.328.025	6.799.749	7.552.693	9.350.169	466.473	518.376	477.772
2000	3.514.864	5.889.087	6.354.155	3.624.497	645.897	699.790	400.583

Kaynak: TÜİK

2012 yılı Türkiye bal ihracatının ülkelere göre dağılım verileri incelendiğinde en çok ihracatın %32,7'lik payla ABD'ye yapıldığı görülmektedir. ABD'yi sırasıyla %20'lik ve %11,4'lük paylarla Almanya ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti izlemektedir. Türkiye ihraç ettiği balın %64,2'sini bu üç ülkeye ihraç etmektedir. Bu verilerden de anlaşılacağı üzere, Türkiye'nin potansiyelinin çok altında seyreden bal ihracatının aynı zamanda pazar çeşitliliğine de sahip olmadığı görülmektedir.

İhracatla ilgili diğer bir konu bal fiyatlarının çok değişken olmasıdır. Türkiye ABD'ye yaklaşık 2,5 \$'a süzme bal satabiliyorken Almanya'ya 7,1 \$'dan satabilmektedir. Ülkeler arası oluşan bu fiyat farkları ihraç edilen balın cinsine, paketlenmesine, marka değerine ve ithalatçı ülkelerin piyasa şartlarına göre oluşmaktadır.

Türkiye'den ihraç edilen tabii bal, süzme ve petekli olarak iki gruba ayrılmaktadır. Ülkeler arasında bu durum çeşitlilik göstermektedir. ABD'ye ihraç edilen balın %94,82'si süzme bal iken Almanya'ya yapılan ihracatın %39,3'ü süzme, %60,7'si petekli baldır.

ORDU TİCARET BORSASI

Ordu Ticaret Borsası

Süzme Bal ihracat / ithalat edilen Ülkeler, 2012

Ülke Adı	İhracat Miktarı (kg)	İhracat Dolar	İhracat Euro	İhracat TL	İthalat Miktarı (kg)	İthalat Dolar	İthalat Euro	İthalat TL
Fransa	21.600	66.126	51.208	118.557	0	0	0	0
Hollanda	414	2.571	1.941	4.664	0	0	0	0
Almanya	99.576	711.067	541.105	1.278.039	0	0	0	0
İtalya	960	6.035	4.747	11.003	0	0	0	0
Belçika	21.600	53.287	41.197	95.560	0	0	0	0
İsveç	6.290	35.198	26.610	61.853	0	0	0	0
Azerbaycan	18.086	155.088	120.899	277.878	0	0	0	0
Slovenya	0	0	0	0	37	872	687	1.576
Libya	38.005	144.376	109.120	258.252	0	0	0	0
Nijerya	24	120	98	217	0	0	0	0
ABD	391.399	1.013.633	803.599	1.839.802	0	0	0	0
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	144.264	704.042	547.980	1.265.147	0	0	0	0
Irak	37.283	223.567	173.683	402.375	0	0	0	0
Ürdün	647	2.233	1.697	4.001	0	0	0	0
Suudi Arabistan	39.241	223.905	172.889	400.165	0	0	0	0
Bahreyn	4.660	26.262	20.938	47.442	0	0	0	0
BAE	1.553	13.714	10.504	24.615	0	0	0	0
Malezya	3.696	25.017	19.592	45.769	0	0	0	0
Moğolistan	434	3.042	2.301	5.469	0	0	0	0
Çin	29.288	228.906	181.438	412.119	0	0	0	0
Japonya	3.761	36.878	28.011	64.982	0	0	0	0
Hong Kong	200	3.900	3.091	7.092	0	0	0	0
Toplam	862.981	3.678.967	2.862.648	6.625.001	37	872	687	1.576

Kaynak: TÜİK

Ordu Ticaret Borsası

2012 yılı TÜİK verilerine göre Petekli Bal ihraç edilen Ülkeler

Ülke Adı	İhracat Miktarı (kg)	İhracat Dolar	İhracat Euro	İhracat TL	İthalat miktarı (kg)	İthalat Dolar	İthalat Euro	İthalat TL
Hollanda	1.256	4.658	3.516	8.450	0	0	0	0
Almanya	153.930	973.359	744.265	1.742.483	0	0	0	0
Avusturya	1.628	14.554	10.986	26.402	0	0	0	0
ABD	21.610	157.663	121.344	283.103	0	0	0	0
Irak	88.871	530.602	410.675	954.127	0	0	0	0
Suudi Arabistan	132.711	643.314	489.180	1.152.639	0	0	0	0
BAE	388	3.428	2.655	6.146	0	0	0	0
Toplam	400.394	2.327.578	1.782.621	4.173.350	0	0	0	0

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin tarımsal ürünlerinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün ve ihracat potansiyelinin artırılması amacıyla, 21 Haziran 2013 tarih ve 28684 sayılı Resmî Gazete'de Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulunun Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına ilişkin karar yayımlanmıştır. Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu ödenekleri çerçevesinde karşılanmak üzere bal ihracatında, ihracat iade miktarları, azami ödeme oranları ve miktar barajları dikkate alınarak, ihracat iadesi yardımı sağlanacaktır.

MADDE ADI	ARMONİZE GTİP	İHRACAT İADE MİKTARI	MİKTAR BARAJI	AZAMI ÖDEME ORANI
Bal	0409.00	120TL / Ton	%32	%5

Arıcılığın Ülke Ekonomisine Katkısı

Türkiye 2012 TÜİK verilerine göre yıllık 89.162 ton bal üretmekte olup bu üretimin 1.263,375 tonunu ihraç etmektedir. Bu gün itibariyle 1 kg balın 10 TL olduğu kabul edilirse sadece iç tüketimden yaklaşık 879 milyon TL tutarında bir ekonomik değer ekonomiye kazandırılmaktadır. 1.263,375 tonluk ihracattan da 10.798.351 TL gelir elde

Ordu Ticaret Borsası

edilmektedir. Yani toplamda ülke ekonomisine doğrudan yaklaşık 890 milyon TL katkı sağlanmaktadır. Bu veriler sadece tabii bal üretimi ile elde edilen girdi olup, polen, balmumu, arı sütü gibi ürünler ile arılı kovan ve ana arı gibi materyallerin sağladığı ekonomik değerlerde hesaba katılır ise bu sektörden elde edilecek toplam gelirin yaklaşık 1,5 milyar TL olduğu tahmini yapılabilir. Gelişmiş ülkelerdeki yapılan araştırmalar, Arıcılığın Polinasyon yolu ile ekonomiye olan katkısının bal ve balmumu gibi arı ürünlerinden elde edilen gelirin en az 10-12 katı olduğunu ortaya koymuştur. Bu duruma göre de arıcılığın Türkiye ekonomisine yaklaşık 15-20 milyar TL gibi önemli bir katkısı olduğu sonucuna varılmaktadır.

Arıcılığın ülke ekonomisine katkısı, tarımsal bir faaliyet olarak doğrudan, bitkisel üretime katkısı ile de dolaylı olarak olmaktadır. Arıcılık toprağa bağımlı olmayıp, topraksız veya az topraklı aileler için tek başına bir geçim kaynağı olabilmektedir. Aynı zamanda diğer tarımsal faaliyetlere göre daha az sermaye ile yapılabilen ve kısa sürede kazanç sağlanabilen kolay bir faaliyettir.

Arıcılık ülkemizde 21.307 köyde 40 bin aile tarafından geçim kaynağı olarak yapılmaktadır. Bu anlamda önemli bir istihdam alanı olma özelliği de vardır.

Bal ve bal ürünlerinin insan sağlığı üzerinde oldukça olumlu etkileri vardır. Bunun yanında ilaç ve kozmetik sanayinde de bal ve bal ürünlerinden faydalanılmaktadır. Ekonomik olarak, arıcılığın gelişmesi arıcılık sektörü için gerekli arı, ana arı, kovan, bal süzme makinesi, temel petek, arıcılık malzemeleri ve ambalaj maddelerinin üretildiği sanayi iş kollarının ortaya çıkmasına ve bu alanda istihdamın sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Dünyadaki en kaliteli bal, çok sayıda çiçek türüne sahip olması nedeniyle Türkiye'den elde edilmektedir. Dünyadaki çiçek türlerinin 3/4'ü Türkiye'de bulunmaktadır.

Arıcılık Teşvikleri

Arı yetiştiriciliği yapan, Merkez Birliği düzeyinde örgütlenmiş yetiştirici birlikleri veya üretici birliklerine üye olan ve en az 30 adet arılı kovana sahip üreticilere, Arıcılık Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olma şartı ile kovan başına, seralarda doğal polinasyonu sağlamak amacıyla bombus arısı kullanan yetiştiricilere ise koloni başına destekleme ödemesi yapılmaktadır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın 2009 yılından beri uyguladığı teşvikler arıcılık sektörüne ivme kazandırmıştır. 2011 yılında 35 bin 459 arı yetiştiricisine, yaklaşık 5 milyon kovan için 35 milyon TL destek ödemesi yapılmıştır. 2009-2011 yıllarında arılı kovan desteği kovan başına 7 TL iken 2012 yılında 8 TL ye çıkarılmıştır. 2011 yılında, bombus arısı desteği ise koloni başına 60 lira olarak ödenmiştir.

2011 yılında yaklaşık 52 bin koloni için 2 milyon 600 bin TL destekleme ödemesi yapılmıştır. Yapılan bu destekler arıcılığın kayıt altına alınmasında da büyük rol oynamaktadır.

Ordu Ticaret Borsası

2013 yılı arıcılık destekleri aşağıdaki gibidir;

- Arı yetiştiriciliği yapan ve merkez birliği düzeyinde örgütlenmiş yetiştirici birlikleri ve/veya üretici birliklerine üye olan üreticilere, Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı olma şartı ile kovan başına, seralarda doğal polinasyonu sağlamak amacıyla Örtüaltı Kayıt Sistemine (ÖKS) kayıtlı bombus arısı kullanan yetiştiricilere koloni başına aşağıda belirtilen miktarda ödeme yapılır.

Arılı kovan	8 TL / adet
Bombus arısı	60 TL / koloni

- Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi amacıyla Bakanlıkça uygulanan proje kapsamındaki yetiştiricilere, arıcılıkta kovan başına aşağıda belirtilen miktarlarda ödeme yapılır.

Arı Koruma	40 TL / kovan
------------	---------------

- Arı yetiştiriciliğinde organik tarım yapan çiftçilere aşağıda belirtilen birim miktarlarda organik tarım destekleme ödemesi yapılır.

Organik Tarım (Arılı kovan)	5 TL / kovan
-----------------------------	--------------

Teşvik konusunda bir diğer önemli husus ise arı hastalıkları neticesinde hastalıklı arıların itlaf edilmesi gereken durumlarda devletin buna dönük bir zarar-ziyan telafi teşvikinin olmamasıdır.

Son dönemlerde yaygın olan Amerikan Yavru Çürüklüğü hastalığının kesin çözümü hastalığın rastlandığı kovanların itlafıdır. Ancak itlaf durumunda arıcıların zararını karşılayacak bir mekanizma olmadığından kesin çözüm olmamasına rağmen antibiyotik kullanımına gidilmektedir. Kullanılan antibiyotikler balda kalmakta ve bu da kansere yol açmaktadır. Bu konuda da bir teşvike ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Son dönemlerde öne çıkan ve önemli bir tehdit olan “küresel ısınma” dan mütevellit arıcılık sektörü ciddi bir risk altındadır. Sektörde yaşanmaya başlanan ve bundan sonraki yıllarda daha yoğun yaşanacak sorunların çözümü noktasında şimdiden bir teşvik önlemi alınması yerinde olacaktır.

IV.BÖLÜM

ARICILIĞIN SORUNLARI

Ülkemizde ve dünyada her sektörün kendine has bir takım sorunları vardır. Bu sorunlar “*Genel Yapısal Sorunlar*” ve “*Sektöre Yönelik Öznel Sorunlar*” olarak değerlendirilebilir. Genel Yapısal Sorunlar, hükümetlerin uyguladığı ekonomi politikalarının makro ekonomiye etkilerinin söz konusu sektöre izdüşümleri, dünya ölçeğinde yaşanan ekonomik veya siyasal krizlerin etkileri gibi global gelişmelerden ve tercihlerden kaynaklanan sorunlardır. Sektöre Yönelik Sorunlar ise adı üzerinde sadece o sektörde bulunan kendine has sorunlardır.

Arıcılığımızın belli başlı sorunları

Genel Yapısal Sorunlar

1- Türkçe Kaynak Sayısının Yetersizliği

Arıcılık konusunda yazılmış Türkçe kaynak sayısı çok az olup; olanların çoğu da 20-30 yıllıktır. Son zamanlarda internetin yaygınlaşmasıyla arıcılık hususunda birçok sitede bilgi paylaşımı yapılmaktadır ancak eldeki veriler için “yeterli kaynak mevcuttur” ve “arıcılar tarafından kolay ulaşılabilir” demek doğru olmaz. Örneğin, arıcılık sektörü için konaklama yeri kapasitelerinin belirlenmesi ve flora haritasının çıkarılmış olması temel bilgiler arasındadır. Bu gibi yetersiz ve eksik kaynaklar, üretimden verime ve kaliteye kadar her şeyi etkilerken, sektörün kurumsallaşması önünde de büyük bir engeldir.

2- Danışmanlık Hizmeti Verecek, Kurumsallaşmanın Bulunmaması

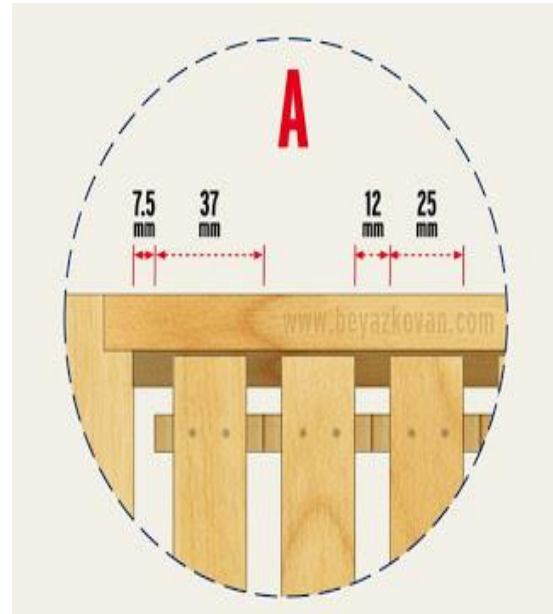
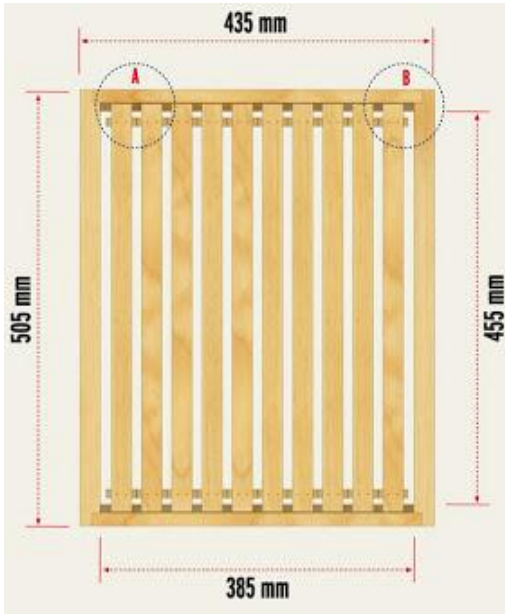
Arıcılık yapmaya karar veren bir kişinin, ya da arıcılık yapmakta olan bir kişinin hemen danışıp bilgi alabileceği birimler belli merkezlerin dışında yoktur. Mevcut durumdakiler ise, işlevine uygun hizmeti sınırlı sayıdaki kişilere verebilmektedirler. 1994 yılda Ordu’da kurulan Türkiye’nin ilk “Arıcılık Araştırma Enstitüsü” uzun yıllar ekipman ve personel yetersizliği çekmiş, vizyonuna uygun çalışmalar yapamamıştır. Son yıllardaki değişim ve gelişim ile sektöre hizmet etmeye çalışmaktadır. Türkiye’de var olan danışmanlık birimleri ise daha çok ismen vardır. Bu tür kurumların özel olarak desteklenmesi ve güçlendirilmesi aynı zamanda da birer eğitim merkezine dönüştürülmesi gerekmektedir. Bunun yanında faaliyet alanlarıyla ilgili yaptırım uygulama yetkileriyle de donatılmaları gerekmektedir.

3- Standardizasyon ve Standartlara Uygunluk Sorunları

Ülkemizin en ciddi sorunlarından biri de standardizasyondur. Sadece arıcılıkta değil bir çok sektörde standartların belirlenmemiş olmasından kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Arıcılıkta, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından çıkartılmış olan “Arıcılık Yönetmeliği”nde standartlar getirilmiş olmasına rağmen uygulamada bu standartlara riayet edilmemektedir.

Ülkemizde her firmanın ürettiği kovan ölçüleri birbirinden bağımsızdır. Bu tutarsızlık yıllar içinde alınan kovanlarda gerek tip gerekse ballık açısından da sorun olmaktadır. Örneğin ABD standartlarına göre koloni kabul edilmeyen bir kovan Türkiye’de koloni olarak kabul edilebilmektedir. Bu şekilde de eldeki veriler dünya ölçeğinde doğruları yansıtamamaktadır. Özellikle “Sahte Bal” olarak tabir edilen standart dışı üretim ile de sektör ciddi bir sorun yaşamaktadır. Bunun yanında her alanda olduğu gibi arıcılıkta da yeterli ve etkin denetim olmaması standart dışı üretim potansiyelini artırmaktadır.

TSE standartlarına uygun kovan ölçüleri aşağıdaki gibidir.

4- Pazarlama İle İlgili Sorunlar

Standart dışı yöntemler ile üretilmiş olan hileli ballar, yurt dışından kaçak yollarla ülkemize giren menşei ve katkısı belirsiz ballar, standartlara uygun bal üretimi yapan arıcıların pazar payını törpülemektedir. Türkiye’deki tüketici profili ele alındığında, gelir seviyesi sabit ve düşüktür. Bal ve bal ürünleri ise bu gelir grubuna göre fiyatı yüksek ürünler olduğundan genelde ikame ürünler tercih edilmekte, çok az miktarda bal tüketimi söz konusu olmaktadır. Durum bu merkezdeyken bir de ucuz ve hileli balın

Ordu Ticaret Borsası

pazara inmesi, tüketiciyi bu ucuz ürüne yönlendirmekte, gerçek bal üreticisi ise mağdur olmaktadır. Bu durum hem halk sağlığını tehdit etmekte hem de haksız rekabet ortamı yaratmaktadır.

Ülkemizde kalıntı sorunu nedeniyle bal ihracatında büyük güçlükler yaşanmaktadır. Birçok ülkede ithalatçı firmalar kendi kriterlerini belirlemekte ve bal alımını bu kriterlere göre yapmaktadırlar. Avrupa ve ABD'ye ihraç edilen ballarda naftalin, çeşitli antibiyotik kalıntıları ve balın doğal yapısını bozan şeker şurubu, ticari glikoz ve nişastalı ürün karışımları nedeniyle sorunlar yaşanmaktadır. Verimsizlikten kaynaklanan sorunlar da eklendiğinde bal üretimimiz ancak iç tüketimimizi karşılayabilmektedir ve tüm bu durumların sonucu olarak ta Türkiye sadece 1.263.375 kg bal ihraç edebilmektedir.

En çok bal ithalatı yapan 10 ülke sırasıyla; ABD, Almanya, Japonya, İngiltere, Fransa, Belçika, İspanya, Endonezya, İtalya ve Suudi Arabistan'dır. Bu ülkelerin bal dış alımı 383.296 tondur. Bu pazar, dünya bal üretiminde 2. sırada olan Türkiye açısından iyi değerlendirilmelidir.

Çam balı, bazı çam ağacı türlerinin gövdesinde yaşayan bir aracı böceğin salgısını kullanarak ürettiği, müstesna bir baldır. Dünyada sadece Türkiye ve Yunanistan'da bulunur. Türkiye yaklaşık 20 bin ton çam balı üretimi ile dünya çam balı üretiminin %90'ından fazlasını sağlamaktadır. Çam balının en önemli özelliklerinden biri de kıvamı bozulmadan veya donmadan yıllarca saklanabilmesidir. Bu nedenle pazarlaması da kolaydır ve tek elden ihracat yapılmalıdır.

Paketleme konusuna da ülkemizde yeterince önem verilmemektedir. Balda birlikler marka oluşturmalı ve ihracatı katma değeri yüksek olan kavanoz ambalaj ile yapmalıdırlar.

5- Arıcılıkla İlgili Yasal Düzenlemeler Sorunu

Bir sektörün ayakta durması, varlığını devam ettirmesi o sektörü düzenleyen güçlü bir yasal alt yapının olmasına bağlıdır. Ülkemizde Tarım Kanunu henüz 2006 yılında yürürlüğe girmişken arıcılığa yönelik bir kanun olmasını ve bu kanunun uygulamalarının sıkı denetlenmesini beklemek, ayakları yere basmayan bir beklenti olur. Ancak arıcılık hususunda bir yasanın orta vadede çıkartılması ihtiyaçtır.

Arıcılık ile ilgili bir yönetmelik vardır ancak yönetmeliğin kapsamı dardır. Arıcılığı daha kapsamlı, her yönüyle düzenleyen bir kanun gerekmektedir. Bu kanun arıcılık sektörünün tüm aşamalarında ortaya çıkacak sorunları çözmeye şamil olmalı özellikle uluslararası arenada Türk arıcılık sektörünün haklarını korumalıdır.

6- Küresel Isınmanın Ortaya Çıkardığı Olumsuzluklar ve Sigorta Müessesesi

Küresel ısınma olarak tabir edilen olay, atmosfere salınan Karbondioksit gibi zararlı gazların oluşturduğu sera etkisinin sonucudur. Böylece dünyamız ısınmakta ve iklimler değişmektedir. Arılar sıcaktan ve soğuktan hemen ve çok etkilenen narin hayvanlardır. Küresel ısınmanın mevsimsel etkileri arı ölümlerini artırmış buna mukabil doğanın flora yapısını olumsuz etkilemiştir. Aşırı sıcaklar çiçeklerin zamanında açmasını ve uygun tozlaşma ortamını ortadan kaldırmıştır. Bu durumda bal üretimi de doğal olarak düşmüştür.

Arıcılar floranın fakirliğinden dolayı bal elde edemezken bir de arı ölümleri ile daha büyük zararlarla karşı karşıya kalmışlardır. Gelişmiş ülkelerin bazılarında arıcıların sigorta yaptırılmaları bir zorunluluk olarak yasal düzenlemeye bağlanmıştır. Ülkemizde bu alanda bir yasal düzenleme olmadığı gibi ciddi bir çalışmada mevcut değildir. İlgili bürokratik kurumlar ile arıcılık alanında faaliyet gösteren “Birlik” “Dernek” gibi meslek ve sivil toplum teşkilatlarının müşterek çalışmasına özel sigorta şirketlerinin de dahil edilmesiyle sektörde sigorta düzenlemesi yapılmasına gidilmelidir.

Sektöre Yönelik Özel Sorunlar

1- Gezginci Arıcıların Yaşadığı Sorunlar

Arıcılık Yönetmeliği ile “Gezginci Arıcılık Şartları” belirlenmiştir. Geçmişten günümüze kadar devam eden gezginci arıcılık konusunda yaşanan sorunlar bu yönetmelikle kısmen çözülmüş olsa da halen belli bölgelerde gezginci arıcılar sorunlar yaşamaktadır. Hiç şüphe yok ki bu sorunların başında da güvenlik gelmektedir.

Her ne kadar gezginci arıcıların güvenliği o bölgenin güvenlik güçlerince sağlanacağı hükmü yönetmelikte yer alsa da, özellikle vahşi hayvan saldırıları can güvenliği açısından önemli bir sorundur. Özellikle Doğu Anadolu illerinin bazılarında “Terör” tehdidinin olması da can güvenliği sorununu doğurmaktadır.

İl/İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri tarafından belirli kriterler gözetilerek belirlenecek olan konaklama yerlerinde alt yapı tesisleri yoktur. Özellikle sağlık hizmeti veren birimlerin olmaması, küçük müdahalelerle hallolacak hastalıkların ölümlerle sonuçlanmasına sebep olmaktadır.

İlkel şartlarda, dünya ile ilişkileri kesilmiş olarak sezonu geçiren gezginci arıcılar, kış konaklamasına kadar dünyadan izole yaşamaktadırlar. Bu durum iktisadi bir faaliyet ve gelir elde etmek adına yapılan bir tercih olsa da, insanların sosyal hayattan izole yaşamak zorunda kalmaları, modern çağların kabul edebileceği bir durum değildir.

2- Hastalık, Parazit ve Zararlılar İle Mücadelede Yaşanan Sorunlar

Ülkemizde hastalık ve parazit bulaşmamış bölge kalmamıştır. Arıcılar zamansız, ruhsatsız ve doz ayarı yapılmamış ilaçlar kullanmaktadırlar. Bu durum arı kolonilerinin hayatını tehlikeye atarken bal kalitesini de düşürmektedir. Arıcıların hastalık ve parazitlerle mücadele konusunda eğitilmeleri ve bu konuda yürüttükleri mücadelenin denetlenmesi çok önemlidir. Arıcılarımız mutlaka zamanında, uygun dozda ve ruhsatlı ilaçlar kullanarak ilaçlama yapmalıdır.

Zaman zaman naftalinli bal gibi haberler duyulmaktadır, işte bu tür sonuçlar bilinçsiz mücadeleden kaynaklanmaktadır. Arı hastalıklarıyla mücadele yöntemleri tam olarak bilinmediği için yanlış uygulamalar yapılmaktadır.

Bilinçsiz ilaç kullanımının en önemli sebebi arı hastalığının teşhisinin tam olarak konulmamış olmasıdır. Bilinçsiz, zamansız ve uygun dozda olmayan ilaç kullanımı neticesine bal üzerinde ilaç kalıntılarına rastlanmakta ve ihraç edilen ballarımız zaman zaman bu gerekçeyle geri dönmektedir.

Son dönemlerde, ballarda “Antibiyotik” kalıntısına da rastlanmaktadır. “Amerikan Yavru Çürüklüğü” olarak adlandırılan bir hastalıktan dolayı arıcılar arılara yasak olmasına rağmen antibiyotik vermektedirler. Netice olarak da balda antibiyotik kalıntısı oluşmaktadır. Oysa antibiyotik tedavisi kesin sonuç değildir. Antibiyotik hastalık sporlarını ortadan kaldıramamaktadır. Hastalığın ortadan tamamen kalkması için arıların itlaf edilmesi gerekmektedir, çünkü bu hastalığın bir tedavi yöntemi yoktur. İtlaf durumunda arıcılar için devlet desteği olmadığından, arıcılar antibiyotik ile tedavi yoluna gitmektedirler ve zararlarını minimize etmeye çalışmaktadırlar.

Amerikan Yavru Çürüklüğü hastalığına yakalanmış bir petek. El ile yavru gözleri bozulduğunda, sümüksü bir halde ölmüş olan arı larvaları görülür.

Ordu Ticaret Borsası

Bir diğer önemli sorun ise “*Temel Petek*” üretiminde standart olmayan tekniklerin kullanılması ve hijyen şartlarına uyulmamasıdır.

Arıcılık yönetmeliğinin 12. ve 15. maddeleri ilaç kullanımına ayrılmış olsa da bu konuda eğitim verilmemiş olması ya da verilen eğitimin yeterli olmamasından kaynaklanan sorunlardan dolayı halen yanlış uygulamalar olmaktadır.

Yapılan tüm bu yanlış uygulamalar sonucunda son beş yıldır kitlesel arı ölümleri görülmektedir. İlk arı ölümleri 2007 yılının ilkbaharında Hatay’da meydana gelmiştir. 32.000 koloni kış aylarında ölmüştür. TEMA Vakfı’nın yaptığı çalışmalarda ve 20.07.2007 tarihinde ODTÜ’de yapılan akademik değerlendirme toplantısında 2006-2007 kışında Adıyaman’da, Ardahan’da ve Ankara’da % 50- 60 oranlarına varan arı ölümlerinin olduğu belirlenmiştir. 2007-2008 kışında ise Muğla’da %50, Kahramanmaraş’ta %60, Edirne’de %62 oranında koloni kayıpları olduğu tespit edilmiştir. Türkiye genelinde geçirilen iki kışta kaybedilen koloni miktarı % 50’nin üzerindedir.

3- Damızlık Ana Arı Üretimi İle İlgili Sorunlar

Bir arı kolonisinde ana arı, işçi arı ve erkek arı olmak üzere anatomik ve fizyolojik açıdan birbirinden farklı özelliklere sahip üç birey görülmektedir. Bunlardan ana arı, kovan içindeki konumu bakımından, koloninin en önemli bireyi durumundadır. Koloninin verim yönünden ortaya koyacağı performans, iklim ve bitki örtüsünün ortak etkisine ilave olarak büyük ölçüde ana arı ve onun damızlık değeri ile ilgilidir. Ana arının yokluğu, yaşlılığı, verimsiz oluşu ve oğul durumlarında işçi arılar yeni ana arılar üretebilirler. Ancak ana arının bilgisi dışında gelişen bu yenileme olayları, teknik arıcılık esaslarına göre en az iki yıl olan ana arı yenileme süresini 3-5 yıla uzatabilmektedir. Koloninin bal sezonuna güçlü bir şekilde girebilmesi doğrudan ana arının kalitesine ve yaşına bağlı olduğundan arıcının gerektiğinde ana arılarını yenilemek üzere stok ana arılara ihtiyacı vardır. Arıcılığın sürekli gelir getirici olmasını sağlamak için seleksiyon şart olup bu da büyük oranda kontrollü koşullarda üretimi yapılmış genetik değeri yüksek ana arılarla sağlanmalıdır.

Arıcılıkta 1 ana arı 1 koloni demektir. Ana arının performansı ile koloninin performansı doğru orantılıdır. Ana arı ne kadar genç ve vasıflı ise verim de o kadar yüksek olacaktır. Ülkemizin mevcut ana arı üretimi yaklaşık 300.000 olup bu rakam ihtiyacın % 12’sini karşılamaktadır. Buna göre arıcılık sektöründe yıllık 2,2 milyon damızlık ana arı açığı bulunmaktadır. Ana arıların ortalama yaşam süreleri 3-5 yıl olmakla beraber 7 yıla kadar yaşayabilmektedirler. Ancak artan yaş ile birlikte ana arılar giderek daha az yumurtlarlar ve daha fazla oranda dölsüz yumurta bırakırlar. Bu nedenle teknik arıcılıkta genç, sağlıklı ve verimli ana arılarla çalışmak esas olduğundan kolonilerin ana arıları her 1-2 yılda bir değiştirilmelidir. Ana arıların iğneleri işçi arıların iğneleri gibi “*tırtıklı*” olmadığından defalarca “*sokma*” yeteneğine sahiptirler. Ana arı kovanda 16 günde yetişkin hale gelmektedir. Ana arı genetik varyasyonu sağlar ve liderlik yapar. Ana arı döllenerek yumurta bırakmanın dışında da yumurta bırakabilir. Bu durumda

ortaya çıkacak arılar erkek olacaktır ve erkek arılar da yiyici olup en fazla 30 gün yaşamaktadır. 1 ana arı 1500-2000 tane yumurtayı 1 günde bırakabilmektedir. Bu da kendi ağırlığının 2 katı bir miktara denk gelmektedir.

Türkiye'de yılda damızlık değeri yüksek en az 2,5 milyon ana arı kullanılması gerekmektedir. Türkiye'den koloni başına alınabilen ortalama 15 kg verimin yükseltilmesinin olmazsa olmaz koşulu yüksek verimli ırklardan, verildiği bölgeye uygun ve yetiştirme kalitesi yeterli ana arı kullanmaktır. Ana arı yenileme sistemi olmayan arıcılıkta yılda en az %30 koloni kaybı ve %50 verim kaybı yaşanır.

Saf Kafkas, Saf Karniol, Saf İtalyan, Saf Anadolu ve Saf Muğla Ana Arıları damızlık ana arılardır. Türkiye'de Damızlık Saf Kafkas Ana Arılar Camili ve Posof'ta Macahel Arıcılık A.Ş tarafından üretilmektedir. Camili'de üretilen damızlıklar Karadeniz ve Marmara Bölgelerine, Posof'ta üretilen damızlıklar Doğu Anadolu, İç Anadolu ve diğer bölgelere servis edilmektedirler. Saf Anadolu Ana Arıları, Kızılcahamam Kırkırca Köyü Kaplan Deresi izole alanında üretilmeye başlanmıştır. Saf Muğla damızlıkları için çalışmalar sürdürülmektedir. Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsünde 2007-2012 yılları arasında Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) ve Hayvancılık Genel Müdürlüğü (HAYGEM) Araştırmaları sistemi içerisinde sürdürülen "İzmir Yöresi Bal Arılarında (*Apis mellifera* L.) Saf Hat Oluşturma Çalışmaları Projesi" sonucunda enstitü arılığında verimli bir arı stoku oluşturulmuştur. Ayrıca, proje ülkesel olarak gerçekleştirilen ilk ıslah proje olma özelliği de taşımaktadır. Yapılan denetimler sonucunda Enstitü Arıcılık Bölümünce geliştirilen damızlık arı materyali için Bakanlık tarafından "Damızlık Ana Arı Üretim İzni" 19.05.2013 tarihinde verilmiştir. Bu üretim izniyle Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü damızlık ana arı üretim izni alan ikinci kuruluş olmuştur. Ordu Arıcılık Enstitüsü de ana arı yetiştiriciliği konusunda önemli çalışmalar yapıp, başarılar elde etmiş ve halen bu alanda çalışmalarına devam etmektedir.

Macahel Arıcılık A.Ş

Ordu Ticaret Borsası

Ticari ana arı üreten işletmelerin en önemli sorunu yetiştirdikleri binlerce ana arı için ana arı üretim alanında yeterli erkek arı kolonisi olmaması ve ana arıların yeteri kadar sperm alamamalarıdır. Bu ana arılar koloni tarafından öldürülmektedir. Bu sebepten dolayı, ana arı üretimi yanında “Erkek Arı” üretimine de gereken önem verilmelidir. Her ana arı için 10 erkek arıya ihtiyaç vardır. Bu işin standardı böyle olsa da bu standarda da uyulmadığı görülmektedir. Erkek Arı kovanda sadece üreme işine yaramakta ve temel tüketici konumdadır. Sezonun ilk ayları olan Nisan-Mayıs'ta kovanda yeterli miktarda erkek arı bulunsa da sezon sonuna doğru erkek arıya ihtiyacı kalmayan arılar erkek arıları kovan dışına atmaktadır. Bu durumda ise erkek arı sayısında ciddi bir yetersizlik ortaya çıkmaktadır. Arıcılarda “Erkek Arı” kavramının ortaya çıkartılması gerekmektedir. Erkek arı yetiştirmek hem zahmetli hem de masraflıdır. Keza erkek arılar safi tüketici olduklarından arıcılar tarafından, yetiştirilmeleri hususunda özel bir çaba gösterilmemektedir.

4- Eğitim Sorunu

Ülkemizde, özellikle tarım sektöründe hemen hemen her üretim tekniği “babadan görme metotlar ve alışkanlıklarla” yapılmaktadır. Arıcılıkta da durum böyle olup komşudan veya arıcılık yapanlardan usta çırak ilişkisi ile öğrenilmektedir. Bakanlık kuruluşlarınca verilen kurslar sadece belge almaya yaramakta, yetiştiricilik ve bal üretimi konusunda kalıcı bilimsel doneler rağbet görmemektedir.

Yöremizde arıcılıkla ilgilenenlerin önemli bir bölümü “emekli memur” türünden eğitilmiş insanlar olsa da algılama gücünün yüksek olması ile bu konuda eğitilmiş olmak aynı anlamı gelmemektedir. Arıcılık bir üretim şekli olup kendine has kuralları ve kriterleri vardır bu nedenle de işin özünde eğitim vardır.

Birçok üniversitede arıcılık kürsüleri varken, arıcılık yükseköğretim programları açılmışken, her Gıda Tarım ve Hayvancılık müdürlüğünde arıcılık uzmanı olarak görevlendirilen kişiler bulunuyorken modern arıcılık teknikleri hala üreticiye benimsetilememiştir. Ordu Arıcılık Araştırma İstasyonu Müdürlüğünde ise eğitim çalışmaları kapsamında, üreticilere, üreticilere hizmet veren kişilere ve bulunduğu bölgelerde arıcılarımız ile arıcılığa yeni başlayacak kişilere yardımcı olacak Bakanlık Taşra Teşkilatlarında çalışan, Hizmetiçi Eğitim Programına alınan ilgili personele, “Arıcılık-Arı Ürünleri Üretim Teknikleri-Ana Arı Yetiştiriciliği, Arı Sağlığı, Arı Ürünleri ve Ambalajlama, Laboratuvar Teknikleri” konularında eğitim verilmektedir. Bu eğitimlerin, arıcılık hususunda eğitilmiş ve bilgili personeller ile teknik donanımlı, uygulamaya dönük mekanlar da verilmesi gerekmektedir. Eğitim sürecine dönük olarak özel çiftlikler kurulmalı ve temel teknikler uygulamalı olarak gösterilmelidir. Bu süreç yeterli dokümantasyon ile de desteklenmelidir. Yetkili organların bunu yerine getirmeleri önemli bir konudur.

5- Petekli Ballardaki Temel Peteklerin sağlık koşullarına uygunsuzluğundan kaynaklanan sorunlar

Petekli bal üretimi ve tüketimi dünyanın hiçbir ülkesinde olmayıp sadece Türkiye'ye mahsustur. Türkiye'de maalesef naftalin kalıntısız ve parafin katkısız temel petek bulunmamaktadır. Bu naftalinli ve parafinli temel petekler balla tüketilmektedirler. Naftalin de parafin de petrol ürünüdür ve kanserojendirler. Petekli bal tüketim alışkanlığı olan tüketicilere temel petekleri yemeden petekli balları nasıl yiyecekleri anlatılmamaktadır. Bu konu üzerinde durulması gereken önemli bir sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

V.BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME

- Bal arıları genellikle her türlü arazide yetişen bitkilerden nektar ve polen toplayarak bunları bal gibi, değerli ürünlere dönüştüren müstesna varlıklardır. Doğadaki bitkilerden arıcılık faaliyeti yapılmadan, bu değerli ürünlerin elde edilebilmesinin imkanı yoktur. Arıcılık, doğal değerlerin, doğal dengeyi bozmadan, aksine koruyarak, değerlendirilebilmesinin en eski ve en geçerli yoludur.
- Arıcılık arazi mülkiyeti isteyen bir işteğal değildir. Doğadaki tüm araziler ve bitkiler arılara, dolayısıyla da arıcıya aittir. Bu yönüyle; doğru yapıldığında kısa sürede iyi gelir getirici bir faaliyettir. Ancak arıcılığın ülke genelinde en temelde eğitim, damızlık, kalite kontrol ve pazarlama gibi sorunları bulunmaktadır. Arıcılık için en zengin floraya sahip olan ülkemizde bu sorunların en kısa zamanda çözüme kavuşturulması gerekmektedir.
- Arıcılık yapılmak istenildiğinde, yatırım için gerekli tüm ekipman yurtiçinde bulunmaktadır. Bu yönüyle dışa bağımlı olunmaması da önemli bir maliyet avantajıdır.
- Arıcılık faaliyeti sonucunda elde edilen bal, bal mumu, propolis, arı sütü gibi ürünler çok değerli olup, raf ömrü de uzun olan bu ürünler, her pazarda kolayca satılabilmektedir. Ticari stresi az olan bir sektördür.
- Son yıllarda bal ile birlikte arıcılıktan elde edilen yan ürünler; arı sütü, propolis, polen gibi maddelerin sağlık açısından önemi daha fazla anlaşılır olmuş ve arı ürünleri ile yapılan tedavi anlamında kullanılan “apiterapi” uygulamaları daha çok rağbet görmeye başlamıştır.
- Bal arıları üründen ürüne, bitkiden bitkiye konarak çalıştıkları için en etkin doğal tozlaşma araçlarıdır. Tozlaşma ise ekosistemin devamlılığı için büyük öneme sahiptir. Einstein’ın da dediğı gibi; yeryüzünden arıların yok olması halinde ekosistem 4 yıl içinde yok olur.
- Kırsal kesimden kentlere göç ülkemizin dramatik bir sorunudur. Kırsal kesimde optimum işteğme ölçeğinin kurulamaması, miras hukuku kapsamında arazilerin küçük parçalara bölünmüş olması ve haliyle üretim girdisinin çoğu zaman maliyeti karşılayacak düzeyde kalması gibi nedenlerle ve transformasyon politikalarının da etkisi ile kırsaldan kentlere bir akış söz konusudur. ”*Taş yerinde ağırdır*” anlayışı ile hareket edilir ise kırdan kente göçü engellemenin tek çözümü gelir kalemlerinin artması ve gelir seviyesinin yükselmesidir. Arıcılık

Ordu Ticaret Borsası

yukarıda saydığımız tüm özellikleri barındıran bir iştilgal konu olması sıfatıyla iyi gelir sağlayan bir ürün olarak teşvik edilip yaygınlaştırılması göç olgusu üzerinde etki yaratacaktır.

- Türkiye bal üretimi bakımından Çin'den sonra gelerek, dünya ikincisi olmasına rağmen; kovan başına elde edilen düşük verim, üretimin büyük bir kısmının iç pazarda tüketiliyor olması, dolayısıyla ihracatın yok denecek kadar az olması, diğer arı ürünlerinin üretim ve pazarlamasının yeterince yaygınlaşmamış olması, "apiterapi" faaliyetlerinin yeterince bilinirliğinin olmaması gibi nedenler bu sektörden elde edilen katma değerın düşük kalmasına neden olmaktadır.
- Yürürlükte bulunan "Arıcılık Yönetmeliği" yanında bir arıcılık kanunu da çıkartılmalıdır. Arıcıların hakları tespit edilip koruma altına alınmalı ve arıcılık ile ilgili kurumlara işlerlik ve işlevsellik kazandırılmalıdır.
- Arıcılık insan sağlığı ile ilgili bir husustur. Bu gün bal ve bal ürünlerinin insan sağlığına etkileri tüm dünyada kabul görmektedir. Bu nedenle arıcılığın bilimsel yöntemlerle yapılacağı birimler olan devlet-üniversite ve özel sektör üçgeninde güçlü bağlar kurulmalıdır.
- Arıcıların örgütlenmeleri sağlanmalı, "Türkiye Arıcılar Birliği" arıcıların sorunlarını çözecek şekilde teşkilatlandırılmalı ve arıcıların bu birliğe üye olmaları sağlanmalıdır. Arıcıların da kendileri ile ilgili sorunların en kısa sürede ve etkin çözümünün birlik çatısı altında bir araya gelerek örgütlenmelerinden geçtiğini bilmeleri gerekmektedir.
- Gezginci arıcıların yaşadığı sorunlar ilk etapta devlet eliyle çözümlenmeli, ülkemizin bölgeler hatta iller bazında detaylı flora haritası çıkartılmalı, gezginci arıcılık planlaması yapılmalıdır.
- Eğitimin her işin başlangıcı olduğu gerçeğinden hareketle arıcıların bilimsel esaslarla ve bilinçli olarak üretim yapmaları sağlanmalıdır. Eğitim alınmaması ve bilinçsiz üretim-müdahale tespiti halinde ciddi ve caydırıcı yaptırımlar yürürlüğe konulmalıdır. Eğitim, ister gönüllü, ister meta zoruyla olsun mutlaka verilmelidir. Eğitim verilmeden, hastalık, parazit ve zararlılar ile mücadelede etkin bir sonuç beklemek hata olur.
- Kalite standardizasyonunun sağlanması önemli bir konu olup bu konuda test ve kalite analizi laboratuvarları kurulmalıdır. Dünya artık belli testlerden geçirilmemiş ürünleri satın almamakta ve tüketmemektedir. Ürettiđinizi satamadıktan sonra ya da ürettiğiniz ürün üzerinde bir takım şaibeler var ise zaman içerisinde avantajlarınız dezavantaja dönüşecektir. Türkiye dünya bal üretiminde 2.sırada yer almakta olup bu avantajını AR-GE çalışmaları ile dünya standartlarına çıkarmalıdır. Ancak bu sayede dünya bal pazarında söz sahibi olabilecektir.

Ordu Ticaret Borsası

- Arıcılar bölgesel nitelikli kovan ve malzemeler yerine standartlara uygun kovan ve malzeme kullanımına özen göstermelidirler.
- Balmumu üretimi yapılan tesislerde hijyene dikkat edilmeli, bu tesisler ISO kalitesi ile belirlenmiş standartlarda olmalıdır. Petek yoluyla bulaşacak olan ilaç, bakteri veya hastalıklar kötü senaryoların yaşanmasına neden olacaktır.
- Damızlık ana arı üretim tesisleri kurulmalı ve mevcut olanlar teşvik edilmelidir. Keza vasıflı ana arı demek kalite ve verim artışı demektir.
- Arıcılık sektörüne yatırım yapmak isteyenlere uygun vadede ve uygun faiz oranında kredi kullanılmalıdır.
- Arıcılık sektörüne yönelik devlet destekli projelerin yaygınlık kazanması gerekmektedir. Bu sayede sektörün kurumsallaşarak daha güçlü hale gelmesi sağlanacaktır.
- İlimiz fındık üretimi ile öne çıkmıştır. Fındık ilimizin tüm ilçelerinde yetiştirilmektedir. Fındık için zirai mücadelede kullanılan özellikle “Toz İlaçlar” arılara zarar vermekte, ölümlerine sebep olmaktadır. Bir taraftan gelirimizi ve ürünümüzü korumaya çalışırken diğer yandan başka ve önemli bir üretim faaliyetimiz olan arıcılık zarar görmektedir. Fındık bahçelerinde toz ilaç dışında başka alternatifler mevcuttur ve bunların kullanımı hususunda baskıcı olunması arıcılığın mevcut durumu ve geleceği için son derece önemlidir.
- Arıcılık, Ordu ili için yarattığı istihdam ve sağladığı gelir nedeniyle özel bir öneme sahiptir. İlimiz her ne kadar fındık ile tanınmış olsa da Türkiye bal üretiminde 1. sıradadır. Bunun yanında arıcılığın Ordu için uzun yıllardır süre gelen bir faaliyet olması da ilde bir arıcılık kültürünün yerleşmesine neden olmuştur. Söz konusu etmenler değerlendirildiğinde 455 köyde besin ve geçim/ek gelir kaynağı olan arıcılığın Ordu için önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Kovan başına verim göz önüne alındığında Türkiye ortalamasından yüksek fakat dünya ortalamasından düşüktür. Gerçek şudur ki; sahip olunan flora çeşitliliği dikkate alındığında Ordu’daki arıcılığın çok daha iyi durumda olması gerekmektedir.
- Arıcıların büyük bölümü orta yaş veya yaşlı yetiştiricilerden oluşmaktadır ve genç arıcı sayısı oldukça azdır. Bu durum eski yöntemlerin devam ettirilmesine ve dolayısıyla bakım, besleme, hastalıklarla, parazitlerle ve arı zararlılarıyla mücadelede yetersizliklerden dolayı düşük verim elde edilmesine neden olmaktadır. Yüksek verim sağlanması için yapılması gerekenler; genç arıcıların desteklenmesi, Ordu ilindeki gençlerin arıcılığa ilgi duymalarının sağlanması ve alacakları eğitim ile modern yöntemlerin uygulanmasıdır. Arıcılık faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin artırılması da gençlerin arıcılığa ilgilerinin artmasına katkı sağlayacaktır. Bu sayede gerek ülkemiz olarak gerekse ilimiz olarak arıcılıkta söz sahibi olunabilecektir.

Ordu Ticaret Borsası

- Arıcılarımız şeker oranı yüksek, fiyatı ucuz bal üretimi yapmaktan vazgeçmelidir. Bu uygulama daha çok kazanmak arzusu ile kaliteye vurulan büyük bir darbedir.
- Arıcılar kolonilerini belli aralıklarla yenilemelidirler. Genç ve vasıflı ana arı kullanımına dikkat etmelidirler. Keza ana arının performansı koloninin performansını belirleyecektir. Bunun yanında erkek arı üretme kültürü de yerleşmelidir.
- Arıcılıkta çok kullanılan bir tabir olan “*Oğul Atma*”nın da izahını yapmak raporun bütünselliği ve faydalılığı açısından yerinde olacaktır. Kovandaki arı sayısının artması neticesinde işçi arılar arasında bir gruplaşma ortaya çıkar. Bu gruplaşma neticesinde bir grup arı mevcut ana arının görmeyeceği bir noktada bal sütüyle besleyerek yeni bir ana arı yetiştirirler. Bu sürecin sonunda genellikle eski ana arı etrafına aldığı işçi arılarla kovani terk eder. Buna da, arıcılık literatüründe “*oğul atma*” denilmektedir. Oğul atma arıcılıkta bir sorunu ifade etmektedir çünkü kovan nüfusunun azalması kovanın gücünün yitirilmesi anlamına gelmektedir ve temelinde arıcının ilgisizliği vardır. Bal veriminin yüksek olmasını isteyen arıcılar doğal oğul çıkışını engellemek zorundadırlar.
- Küresel ısınmanın ortaya çıkardığı tehditlerden olumsuz etkilenen sektörlerden birisi de hiç şüphe yok ki arıcılıktır. Bir sektörde işlerin devamlılığı risklerin bertaraf edilmesi veya güvence altına alınması ile mümkündür. Bu mantık çerçevesinde sektörde sigorta uygulamasının yasal alt yapısı muhakkak oluşturulmalıdır.
- Yanlış arıcılık uygulamaları, hastalıklar ve değişen iklim koşulları nedeni ile zaman zaman kitlesel arı ölümleri yaşanmaktadır. Eğer arıcılar desteklenmez ve arı ölümleri önlenemezse arılarla döllen bitkisel üretim düşerek, gıda kıtlığı yaşanabilmektedir. Ülke genelinde yaşanabilecek olası arı ölümlerini durdurabilmek için Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın duyarlı olması ve doğru bir arıcılık politikası geliştirmesi gerekmektedir.

Ordu Ticaret Borsası

YÖNETMELİK

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında:

ARICILIK YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; arıcılıkta yetiştiricilik, araştırma, gen kaynaklarının tespiti, muhafazası, ıslahı, suni tohumlama, yeni hatların oluşturulması, damızlık materyalin ithalat ve ihracatı, ticari maksatla ana arı yetiştiriciliği temel esaslarının belirlenmesi, yaygınlaştırılması ve arı sağlığının korunmasına yönelik tedbirlerin alınmasıdır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; arıcılıkla ilgili her türlü üretim, ıslah, damızlık materyali elde etme, sabit ve gezginci arıcılık konusundaki esasların belirlenmesi, arı sağlığı ve nakline ilişkin gerekli tedbirlerin alınması, alet, makine ve malzemelerin standardizasyonu, eğitim, projelendirme, ballı bitkiler tarımının geliştirilmesi, ana arı yetiştiriciliği, bal arılarında suni tohumlama konularını kapsamaktadır.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 3/6/2011 tarihli ve 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Ana arı üreticisi: Ana Arı Yetiştiricisi Sertifikası sahibi olup, damızlık ana arılardan ana arı üretip satan kişi veya tüzel kişileri,
- Ana arı üretimi: Aşılama tekniği kullanılarak, damızlık olarak seçilmiş farklı kolonilerden ana ve erkek arı yetiştirilip çoğaltılması,
- Arıcı: Arıcılık işlerini meslek edinen ve geçimlerini kısmen veya tamamen bu yoldan kazananları,
- Arıcılık: Arıyı canlı materyal olarak kullanarak, arı ve arı ürünleri üzerinde fiilen yapılan çalışmaları,
- Arıcılık Kayıt Sistemi (AKS): Etiketlenmiş kovanlara ait bilgilerin merkezi bir veri tabanında kayıt altına alındığı, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,
- Arıcı kimlik kartı: Merkez birlikleri tarafından üyelerine verilen arıcının bilgilerini içeren belgeyi,
- Arı Konaklama Belgesi (AKB): Arıcının kayıtlı olduğu il/ilçe dışında konaklamak için aldığı belgeyi,
- Arılık: Arılı kovan ve ekipmanların bulunduğu açık ya da kapalı tesis ve alanları,
- Arı ürünleri: Arıcılık çalışmaları sonunda üretilen bal, polen, balmumu, propolis, arı sütü, arı zehiri,
- Bakanlık: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını,
- Birlik: 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve 29/6/2004 tarihli ve 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu çerçevesinde faaliyet gösteren arıcı örgütlerini,
- Gezginci arıcı: Bitkilerdeki farklı çiçeklenme döneminden üst düzeyde faydalanmak ve kış koşullarından arılarını korumak amacıyla kolonilerinin yerini değiştiren arıcıyı,
- İl müdürlüğü: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı il müdürlüğünü,
- İlçe müdürlüğü: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ilçe müdürlüğünü,
- İşletme tanımlama numarası: İl/ilçe müdürlüğü tarafından Türkvet kayıt sisteminde tanımlanan her bir işletme için verilen numarayı,
- İzole bölge: Bakanlıkça belirlenen ve yarıçapı en az 15 km olan yalnızca saf ırk, ekotip veya üretilecek hibritin baba hattını oluşturan kolonilerin bulunduğu yabancı kolonilerden arındırılmış ve dışarıdan arı girişine kapalı çiftleştirme bölgesi alanı,

Ordu Ticaret Borsası

- n) Koloni: Yumurtlayan ana arısı bulunan ve üretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü 3-4 açık ve kapalı yavrulu olmak üzere 6-8 ve üzeri çerçeveli arı ailesini,
- o) Konaklama kapasitesi: Bir bölgede flora ve ekolojik şartlar dikkate alınarak, mevcut kolonilerin verimini düşürmeden, birim alanda bulundurulabilecek arılı kovan miktarını,
- ö) Kovan: Taşınabilir arı ailesi barınağını,
- p) Polinasyon: Çiçekli bitkilerde döllemenin bal arıları tarafından gerçekleştirilmesini,
- r) Sabit arıcı: Kolonilerini tüm yıl boyunca Türkvat Kayıt Sisteminde İşletme Tanımlama Numarası ile kayıtlı olduğu yerde bulunduran arıcıyı,
- s) Suni tohumlama: Çiftleşme olgunluğuna gelmiş arının spermi alınarak alet yardımıyla çiftleşme olgunluğuna gelmiş ana arının döl yoluna verilmesini,
- ş) Temel petek: Saf balmumundan sterilize edilerek, tekniğine göre imal edilen standart ölçülerdeki balmumu levhaları,
- t) TSE: Türk Standartları Enstitüsünü,
- u) Türkvat kayıt sistemi: Bakanlık Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından, Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği çerçevesinde oluşturulan işletmelerin, yetiştiricilerin ve sığır cinsi hayvanların kimlik bilgilerinin kayıt altına alındığı veri tabanını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Gezginci Arıcılık

Gezginci arıcılık

MADDE 5 – (1) Gezginci arıcı hareketleri, aşağıdaki hususlar çerçevesinde yürütülür.

- a) Gezginci arıcıların yerleştirilmelerinde, il/ilçe müdürlükleri yetkilidir.
- b) İl ve ilçe müdürlükleri; gezginci arıcıların konaklayacakları yerleri ve kapasiteleri; il/ilçe müdürlüğünde görevli arıcılık konusunda deneyimli iki teknik personel ve birlik/birliklerin temsilcilerinden oluşan en az üç kişilik bir komisyonla, bitki florası, topografik ve ekolojik yapısı, yerleşim birimleri varsa sabit arıcılara ait koloni varlığını da dikkate alarak belirler ve bunlar harita üzerinde işaretlenir. Orman bölgelerinin kapasiteleri belirlenirken Orman ve Su İşleri Bakanlığının temsilcisi de komisyonda yer alır. Bölge koloni kapasitesi, flora varlığında kayda değer değişiklik olması (iklimsel veya yeni yerlerin açılması) durumunda güncellenir.
- c) Bölgeler için koloni kapasitesi belirlenirken nektar ve polen veren tüm bitki varlığı göz önünde bulundurulur.
- ç) Arılıklar, arı kışlatma bölgelerinde flora kapasitesine bakılmadan en az 150 metre aralıkla yerleştirilir. Ancak narenciye alanlarında kışlatma yerleşimi yapılırken arılıklar arası mesafe bölgenin flora kapasitesine göre ve en az 300 metre olacak şekilde düzenlenir. Araziye özel durumlarda uzaklığı belirlemeye il/ilçe müdürlüğü yetkilidir.
- d) Belirlenmiş bölgede konaklayacak gezginci arıcı, konaklayacağı yer gerçek kişiye ait ise şahısla, köy arazisi ise köy muhtarlığıyla, diğer tüzel kişiliklere ait arazi ise yetkililerle, Devlet ormanlarında konaklayacak arıcılar da Orman ve Su İşleri Bakanlığının ilgili birimleri ile anlaşma yaptıktan sonra EK-1’de yer alan Arı Konaklama Belgesi (AKB)’nin 1 inci Bölümü imzalanır.
- e) Konaklama yerini belirleyen ve yerleşme müsaadesi isteyen arıcı AKB ile konaklayacağı ilin il/ilçe müdürlüğüne başvurur. Arıcı tarafından belirlenen konaklama yeri il/ilçe müdürlüğünce de uygun bulunursa AKB’nin 2 nci Bölümü onaylanır. Arıcı, AKB’yi ibra ederek çıkış yapacağı ilin, il/ilçe müdürlüğünden Hayvan Sevklerine Mahsus Yurtiçi Veteriner Sağlık Raporu alır ve bu belgelere istinaden arılarını sevk eder. Rapordaki sevk adresi ile AKB’deki konaklayacağı adres aynı olmalıdır. AKB olmayan arıcıya veteriner sağlık raporu düzenlenmez. Gezgincilik yapan, kayıtlı olduğu adrese ve/veya kendi arazisine dönen arıcıdan da arı hareketlerinin kontrolü ve takibi için AKB istenir.
- f) Yer gösterilmeden ve belgeleri olmadan yerleşen arıcının arıları, il/ilçe müdürlüğünün talebi ile mülki amirlikçe güvenlik güçleri marifetiyle bulunduğu yerden kaldırılır. İl/ilçe müdürlüğü, işgal edenler hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 154 üncü maddesine göre işlem yapılmak üzere, Cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunur. Kaldırma sürecinde meydana gelen zarardan arıcı sorumludur. Nakliye ve işçilik ücreti arıcıdan alınır. Mücbir sebepten dolayı arısını izin aldığı adres dışına indirmek zorunda kalan arıcıya il/ilçe müdürlüğünce mazeretin uygun görülmesi durumunda cezai işlem uygulanmaz, arıcı beş gün içerisinde AKB de izin aldığı adrese sevk edilir.
- g) AKB işlemlerini arıcı adına üçüncü şahıslar takip edebilir.

Ordu Ticaret Borsası

ğ) Arazi sahipleri dışında herhangi bir muhtarlık ile kamu kurum ve kuruluşunca, arıcıdan konaklama ücreti dâhil hiçbir ad altında ücret alınmaz.

h) Konaklanan bölge için belirlenmiş koloni kapasitesi üzerindeki yerleşim taleplerine il/ilçe müdürlüklerince izin verilmez. Ancak konaklama planlamasında il/ilçe müdürlükleri sadece en son gelen arıcıyı mağdur etmeyecek şekilde bölge koloni kapasitesi üzerinde konaklama müsaadesi verir.

i) Gezgin arıcılık yapan üreticiler, konaklama yapılan yerlerde arıların çevreye zarar vermemesi için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Arı konaklatılan alanlarda otlayan hayvanların arıdan zarar görmemesi için tedbirleri almak hayvan sahiplerinin sorumluluğundadır.

j) Yerleşim işlemleri tamamlanmış arıcılar ve yanında çalışan kişilerin isimleri il/ilçe müdürlükleri tarafından o mahallin güvenlik birimlerine liste halinde bildirilir.

k) Arı gen kaynaklarının tespiti ve yerinde korunması amacıyla izole bölgeleri, bilimsel çalışmalar sonucunda oluşturulacak komisyon kararı doğrultusunda Bakanlık belirler. Komisyon, Hayvancılık Genel Müdürlüğüne; üniversite, birlik ve ilgili kurum ve kuruluşlardan temsilcilerin katılımıyla oluşturulur. İzole bölgelere dışarıdan arı girişleri yasaktır. İl/ilçe müdürlükleri, ilan edilen izole bölgeye yasa dışı girenler hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 154 üncü maddesine göre işlem yapılmak üzere Cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunur.

l) Arılıklar, trafiğin yoğun olduğu bölgelerde yoldan en az 200 metre, stabilize ara yollarda ise en az 30 metre uzaklığa yerleştirilir.

m) Gezgin arıcılık yapan arıcılar, arılarını çevreye rahatsızlık vermeyecek şekilde meskûn mahal dışında bir yere yerleştirir. Sabit arıcılar ise kolonilerini köy ve beldelerde çevreye rahatsızlık vermeyecek şekilde ve insanların toplu olarak hizmet aldıkları cami, okul, sağlık ocağı, karakol gibi benzeri alanlardan en az 200 metre uzağa yerleştirir. Yerleşimin dağıntık olduğu bölgelerde ise bu mesafe en yakın eve en az 50 metre olmalıdır.

n) Meskûn mahal ve mücavir alan sınırları içinde arı konaklatılmasında ortaya çıkan ihtilafların giderilmesinde il/ilçe müdürlükleri yetkilidir.

o) Arılığın yerleşim yerinin komisyon tarafından onaylanması durumlarında, yaşanacak herhangi bir olumsuzluk arıcının sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

p) Devlet ormanlarında konaklayacak arıcıların izin ile ilgili usul ve esasları ile arı konaklama yer tanzimi, arılık içme suyu ve ulaşım yolları Orman ve Su İşleri Bakanlığınca sağlanır.

q) 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu uyarınca ilan edilen Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahalarındaki arıcılık faaliyetleri, ilgili mevzuat çerçevesinde hazırlanan Yönetim ve Geliştirme Plan Kararları çerçevesinde yapılır.

r) Arıcı, arıcı kimlik kartını, resmî görevliler tarafından talep edilmesi durumunda birliğe kayıtlı olduğunu belgelemek için göstermek zorundadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Temel Petek ve Bal Standardı

Temel petek

MADDE 6 – (1) Piyasaya arz edilen temel petekler aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır.

a) Temel petek üretiminde kullanılan balmumu 1 atmosfer basınçta 120 °C de 15 dakika süreyle veya eş bir sterilizasyon işlemine tabi tutulmalıdır.

b) Temel peteğe, balmumunun doğal yapısında bulunmayan, parafin, serezin, iç yağı, reçine, oksalik asit, ağartıcılar gibi yabancı maddeler karıştırılmaz.

c) İl müdürlükleri temel petek üretim işletmelerini en az yılda iki kez standartlara uygunluğu yönünden kontrol eder.

(2) Bakanlıkça düzenleme yapıncaya kadar TSE standartları esas alınır.

Bal standardı

MADDE 7 – (1) Bal üretimi standardı, ilgili mevzuat çerçevesinde yürütülür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ana Arı Yetiştiriciliği, Eğitimi ve Arılarda Suni Tohumlama

Ana arı yetiştiriciliği ve eğitimi

MADDE 8 – (1) Damızlık ana arı, ana arı yetiştiriciliği ve eğitimi uygulama usul ve esasları Bakanlıkça belirlenir.

Ordu Ticaret Borsası

(2) Bakanlık, arıcılara yönelik Ana Arı Yetiştiriciliği Sertifikası vermek üzere, ana arı yetiştiriciliği kursları düzenler ve düzenletir; kurs ücretleri dâhil olmak üzere bu kursların düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirler.

Arılarda suni tohumlama

MADDE 9 – (1) Suni tohumlama yapacak gerçek ve tüzel kişilere eğitim sonucunda Bakanlıkça sertifika verilir. Suni tohumlama ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ballı Bitkiler ve Orman Amenajman Planı

Ballı bitkiler

MADDE 10 – (1) Ballı bitkiler tarımını ve polinasyonu geliştirici ve özendirici tedbirler Bakanlıkça alınır.

Orman amenajman planı

MADDE 11 – (1) Arıların istifade edebileceği orman ağaçlarının kesilmesi, Orman ve Su İşleri Bakanlığının yapacağı uygun bir amenajman planı çerçevesinde uygulanır.

(2) Bal üretimi için ayrılacak orman alanların; amenajman planlarının tespiti, faydalanma zamanı, süresi, şartları, faydalanmada öncelik alacak yetiştiricilerle ilgili kriterler ve birim alana konulacak kovan sayıları, Bakanlık İl Müdürlükleri, birlik ve ilgili Orman ve Su İşleri Bakanlığı Bölge Müdürlüğünce tespit edilir.

ALTINCI BÖLÜM

Zirai Mücadele Tedbirleri

Zirai mücadele tedbirleri

MADDE 12 – (1) İlaçlamada aşağıdaki hususlara uyulur.

- Mevcut imkânlar ölçüsünde arılıkların ilaçlama yapılan alanlardan uzak yerlerde bulunmasına özen gösterilir.
 - Zirai mücadele yapılacak yerlerdeki ve çevresindeki arıcılara, mücadele yapacak kuruluş ve şahıslar tarafından yedi gün önceden, ilaçlama programına alınan bölgenin genişliği, kullanılacak ilacın cinsi, atılma zamanı, etki süresi ile bal arılarına olan etkisi duyurulur.
 - Arıcılar, il/ilçe müdürlüklerinden, buldukları yöredeki mücadele programları hakkında bilgi alır.
 - Bitki koruma ürünleri, kullanıma arz edilen hâliyle ve etiketinde belirtilen tavsiyelere göre uygulanır. Buna aykırı uygulamalarda sorumluluk uygulayana ve uygulanmasına izin verene aittir.
 - Kullanılan bitki koruma ürünlerinin artık ve ambalajları kullanıcıları tarafından uygun şekilde imha edilmek zorundadır.
 - Zirai mücadelede bal arılarını korumak için öncelikle sıvı ilaç kullanılır.
 - İlaçlamalar sırasında arıların su içtiği kaynaklara ilaç bulaştırılmaz.
 - İlaçlamalar akşam üzeri veya sabah erken saatlerde, arıların uçuş yapmadıkları zamanlarda uygulanır.
- (2) Bitki koruma ürünlerini etiket bilgilerine uygun şekilde kullanmayanlar ve bitki koruma ürünlerinin artık ve ambalajlarını Bakanlıkça belirlenen esaslara göre imha etmeyenler hakkında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 39 uncu maddesine göre işlem yapılır.
- (3) Bakanlıkça; arıcı, zirai mücadele yapacak olan yetiştirici ve ilaç tatbik eden elemanlara arıların ilaçlardan etkilenmemesi ve doğabilecek zararların önlenmesi için düzenli olarak eğitim çalışmaları yapılır veya yaptırılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Tomruk Tahsisi, İthalat ve İhracat İzni

Tomruk tahsisi

MADDE 13 – (1) Kovan imal edecek özel ve tüzel kişi ve kuruluşlara kereste tahsisi, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yapılır.

İthalat ve ihracat izni

MADDE 14 – (1) Damızlık arı ve damızlık arı materyalleri ile arı hastalık ve zararlılarında kullanılacak veteriner müstahzarların imal, ithal ve ihracı, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun uygulanmasını sağlamak üzere çıkarılan yönetmelikler ile Ekonomi Bakanlığınca yayımlanan ithalat ve ihracat ile ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılır.

Ordu Ticaret Borsası

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Arı Sağlığı, Denetim, Kontrol ve Kayıt

Arı sağlığı

MADDE 15 – (1) Arı hastalık ve zararlıları ile etkin ve yaygın mücadele için merkez birlikleri, il birlikleri aracılığı ile belirli programlar dâhilinde toplu ilaçlama uygulaması yaptırır.

Denetim

MADDE 16 – (1) Bakanlıkça; gerçek ve tüzel kişilerin ürettikleri damızlık ana arılar ile ana arı yetiştiriciliği ve suni tohumlama konularındaki çalışmaları belirlenmiş ilgili mevzuat çerçevesinde denetlenir.

(2) Yapılan denetleme sonucunda ana arı yetiştiriciliği veya suni tohumlaması yapan gerçek veya tüzel kişilerin ya da ürettikleri ana arıların kusurlu veya yetersiz bulunmaları halinde sorumluları birinci defa yazılı olarak ikaz edilir, ihmalin veya kusurun sürdürülmesi halinde çalışma izinleri iptal edilir.

Kontrol

MADDE 17 – (1) İl ve ilçe müdürlükleri, arıcıların ilgili mevzuata uygun olarak bal üretimi yapmaları için gerekli tedbirleri alır, denetimleri yapar. Ayrıca diğer arı ürünlerinin yurt içi denetim ve kontrollerini 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu çerçevesinde yürütür.

(2) Arıcılar, veteriner tıbbi ürünlerinin kullanımında, ilgili mevzuata riayet etmek, kullandıkları veteriner tıbbi ürünleri kayıt altına almak, reçeteleri muhafaza etmek ve denetimlerde Bakanlığa sunmak zorundadır.

(3) İl/ilçe müdürlükleri; üretilen arı, arı ürünleri ve arıcılıkla ilgili her türlü alet, makine, petek, kovan ve arıcılık malzemesini, arıcılık konusunda yetişmiş personel aracılığıyla kontrol ettirmeye ve rapor tanzimine yetkilidir.

Kayıt

MADDE 18 – (1) Bakanlık, arıcılık kayıt sisteminin oluşturulmasına ilişkin usul ve esaslar ile kovan plakasının içeriği ve standartlarını belirler.

(2) Arıcılık Kayıt Sistemi aşağıdaki hususlar çerçevesinde yürütülür.

a) Arıcılık Kayıt Sistemi (AKS), Bakanlığın sorumluluk ve yetkisinde belirlenen esaslar dahilinde birlikler ile işbirliği halinde yürütülür.

b) Yetkilendirilmiş il/ilçe müdürlük personeli, Türkvet'te kayıtlı arıcılara işletme tanımlama numarası ile sistemde işletme açılması, açılan işletmelere, kovan plakalarının ve verilerinin girilmesi işlemlerinde yetkilidir. Birlik personelinin sisteme veri giriş yetkileri Bakanlıkça belirlenir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 19 – (1) 25/5/2003 tarihli ve 25118 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Arıcılık Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 20 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı yürütür.